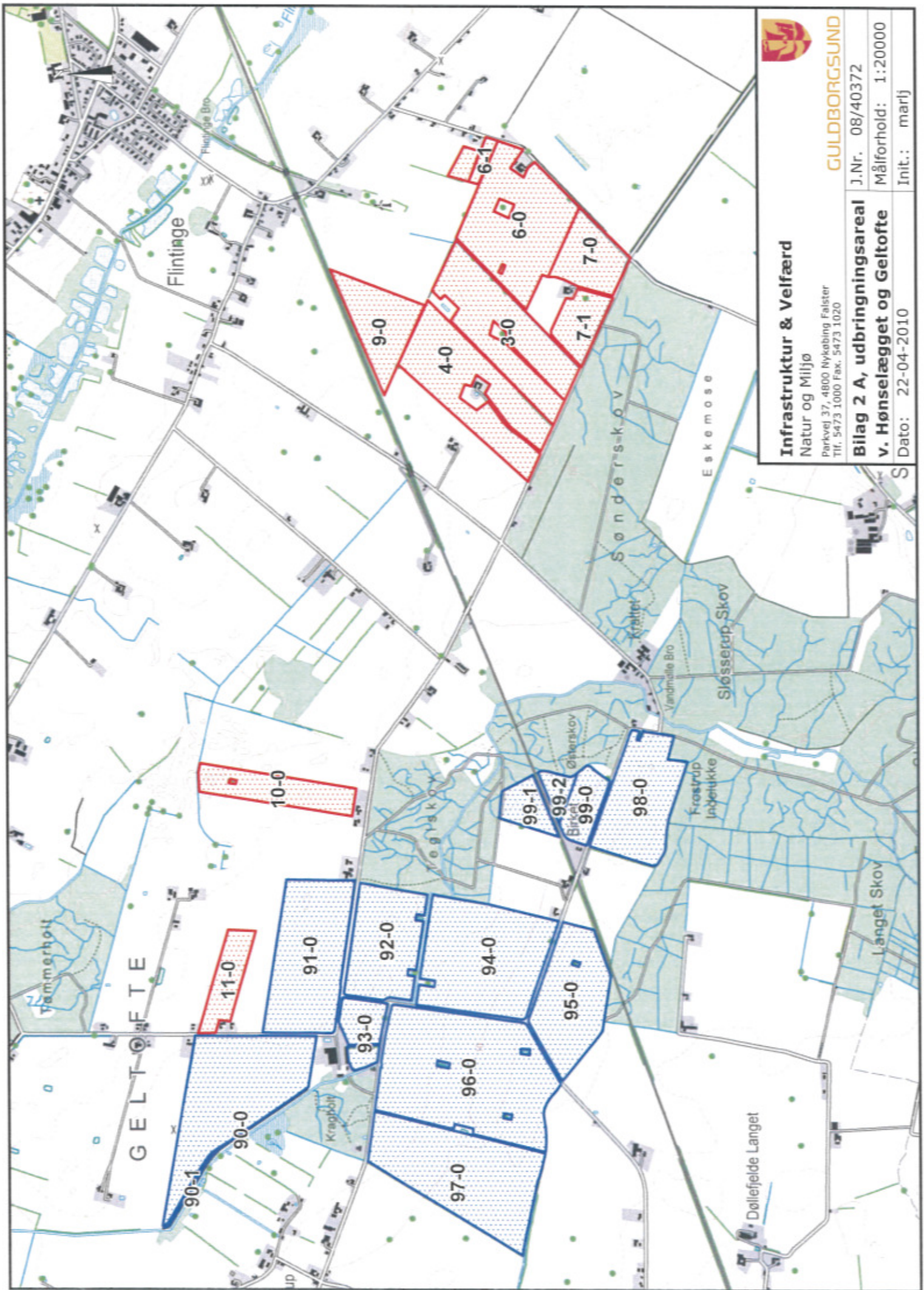

Hønselægget 2

Placering af:
Kemirum
Fortank, gylle 20 m ³
Kølecontainer, døde smågrise
Dieselolietank
Vaske/fyldeplads
Halmfyr
WC, forrum, kontor og tekniskrum
Foderlade mm.
Udleveringsrampe
Kornblæser ved siloer
Trixtank
Silo, færdigfoder
Lys
Dræn/samlebønd
Grøft/vandløb
Sugebønd
Målebønd, Vandværk
Omfangsdræn, pumpeump

GULDBORGSUND

Infrastruktur & Velfærd

Natur og Miljø

Parkvej 37, 4800 Nykøbing Falster
Tlf. 5473 1000 Fax. 5473 1020

**Bilag 2 A, udbringningsareal
v. Hønselægget og Geltofte**

J.Nr. 08/40372

Målforhold: 1:20000

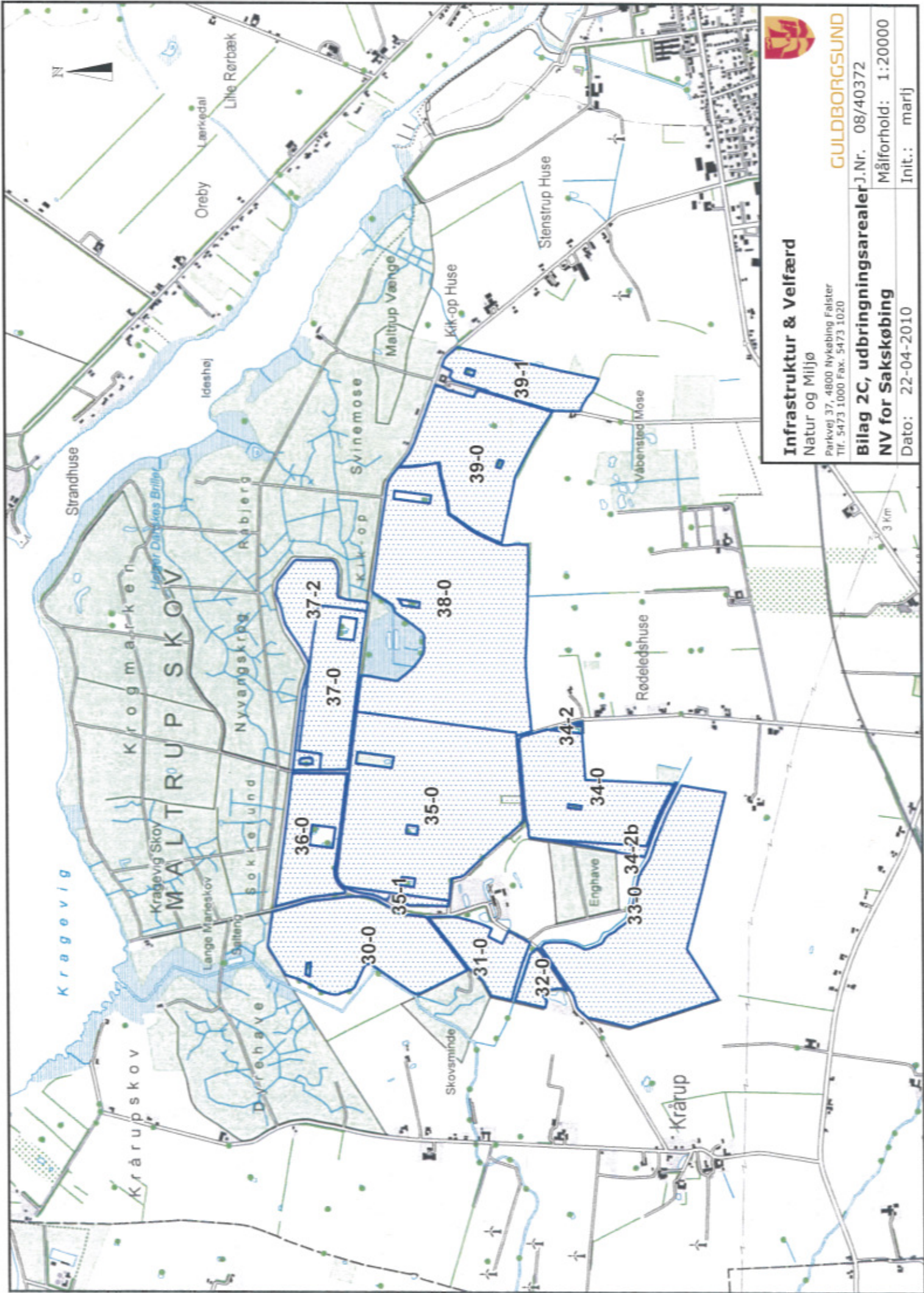
Init.: marlj

Dato: 22-04-2010

GULDBORGSUND

Infrastruktur & Velfærd

Natur og Miljø

Parkvej 37, 4800 Nykøbing Falster
 Tlf. 5473 1000 Fax. 5473 1020

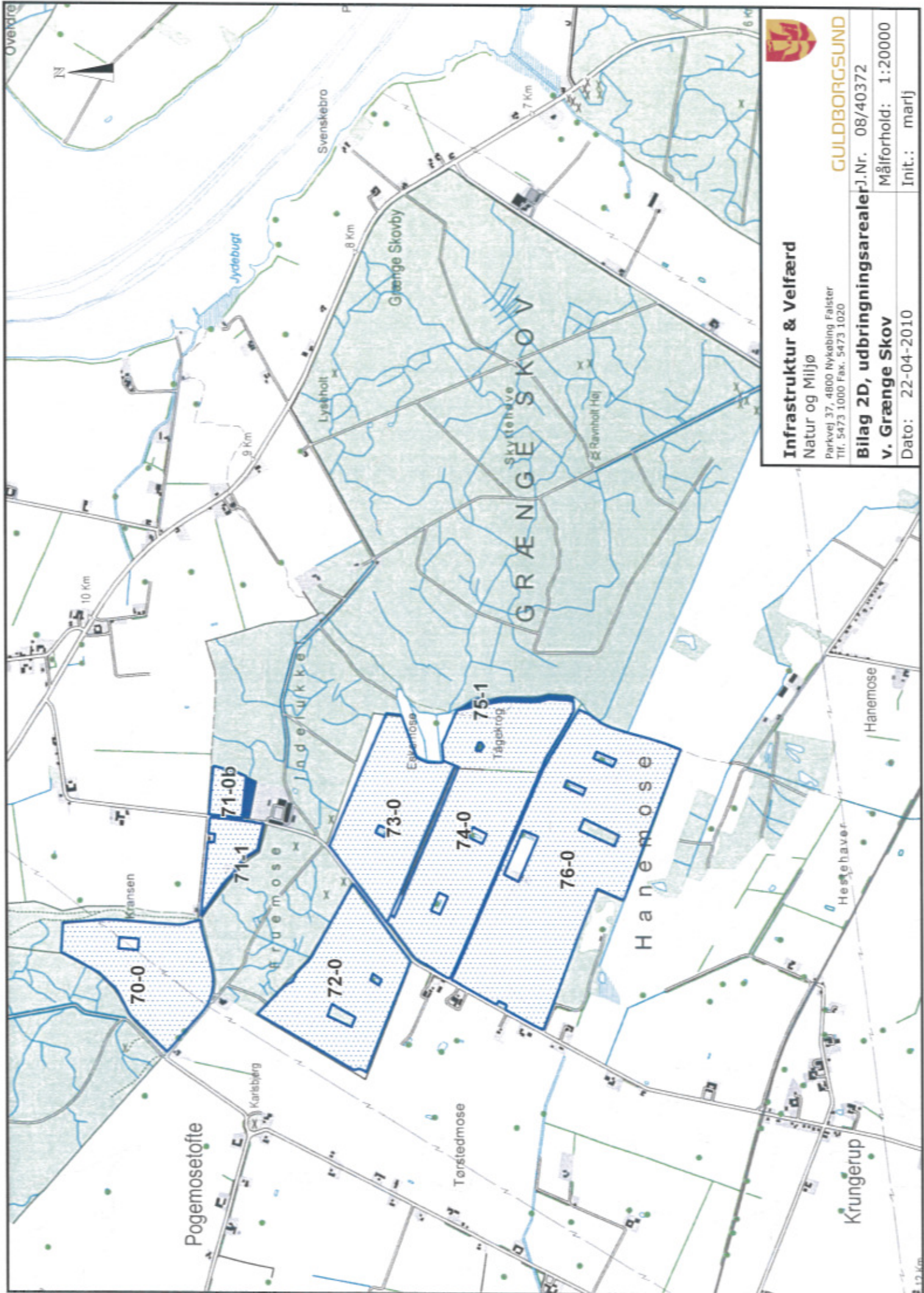
Bilag 2C, udbringingsarealer J.Nr. 08/40372

NV for Saksøbing

Dato: 22-04-2010
 Målforhold: 1:20000
 Init.: marlj

GULDBORGSUND

Infrastruktur & Velfærd

Natur og Miljø
 Parkvej 37, 4800 Nykøbing Falster
 Tlf. 5473 1000 Fax. 5473 1020

Bilag 2D, udbringingsarealer J.Nr. 08/40372

v. Grænge Skov
 Målforhold: 1:20000
 Init.: marlj
 Dato: 22-04-2010

VURDERING AF FØLSOM NATUR I FORHOLD TIL UDVIDELSE AF HUSDYRPRODUKTION, HØNSELÆGGET 2, 4891 TOREBY, JFR. § 12 I HUSDYRGODKENDELSESLOVEN

21. APRIL 2010

BAGGRUND

Ved ansøgninger om ændringer eller udvidelser af husdyrhold skal kommunen foretage en vurdering af ansøgningens betydning for naturen i området. På baggrund af en konkret vurdering af den enkelte ansøgning kan kommunen jævnfør "Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug" (Husdyrgodkendelsesloven) § 29 i særlige tilfælde beslutte sig for at stille vilkår, der rækker ud over det beskyttelsesniveau, der fremgår af lovens bilag. Dette vil være aktuelt, hvis der helt undtagelsesvist vurderes at være naturområder, der efter kommunens vurdering, ikke beskyttes tilstrækkeligt af det fastsatte beskyttelsesniveau.

Guldborgsund Kommune har nogen af landets bedste landbrugsjorder, hvilket betyder, at kommunen er én af de kommuner, der forholdsmæssigt har det største landbrugsareal, der samtidig er meget intensivt dyrket. Omvendt betyder det, at Guldborgsund Kommune er en kommune, der i forhold til dens areal, har de færreste arealer med beskyttet natur i Danmark. Gennem vedtagelse af en Naturpolitik i efteråret 2008, har Guldborgsund Kommune påtaget sig ansvaret for den biologiske mangfoldighed, ved at kommunen bl.a. vil arbejde for at beskytte sjældne og truede arter samt bevaringskrævende naturtyper.

Naturpolitikken søges bl.a. implementeret gennem håndhævelse af Naturbeskyttelsesloven samt tilhørende bekendtgørelser, hvor kommunen er forpligtiget til at bevare naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder. Endvidere er det Naturbeskyttelseslovens intention at forbedre og genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning som levesteder for vilde dyr og planter. Kommunen skal endvidere vurdere den ansøgte aktivitet i forhold til forpligtelserne i Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet.

Indtil Vand- og Natura 2000-planerne foreligger, skal kommunen inddrage al tilgængelig viden om natur- og miljøtilstanden i sagsbehandlingen, med henblik på at undgå, at etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug giver anledning til en miljøbelastning, der vil indebære en væsentlig risiko for, at natur- og miljømålene ikke kan sikres eller genoprettes i det pågældende område.

Materiale, der har indgået i vurderingen, bringes i Bilag 1 i naturvurderingen.

Beregninger er udarbejdet på baggrund af det reviderede udpegningsgrundlag for nitratklasser efter 13. juli 2009.

GULDBORGSUND
KOMMUNE

TEKNIK & MILJØ
PARKVEJ 37
4800 NYKØBING F
TLF 54731000
FAX

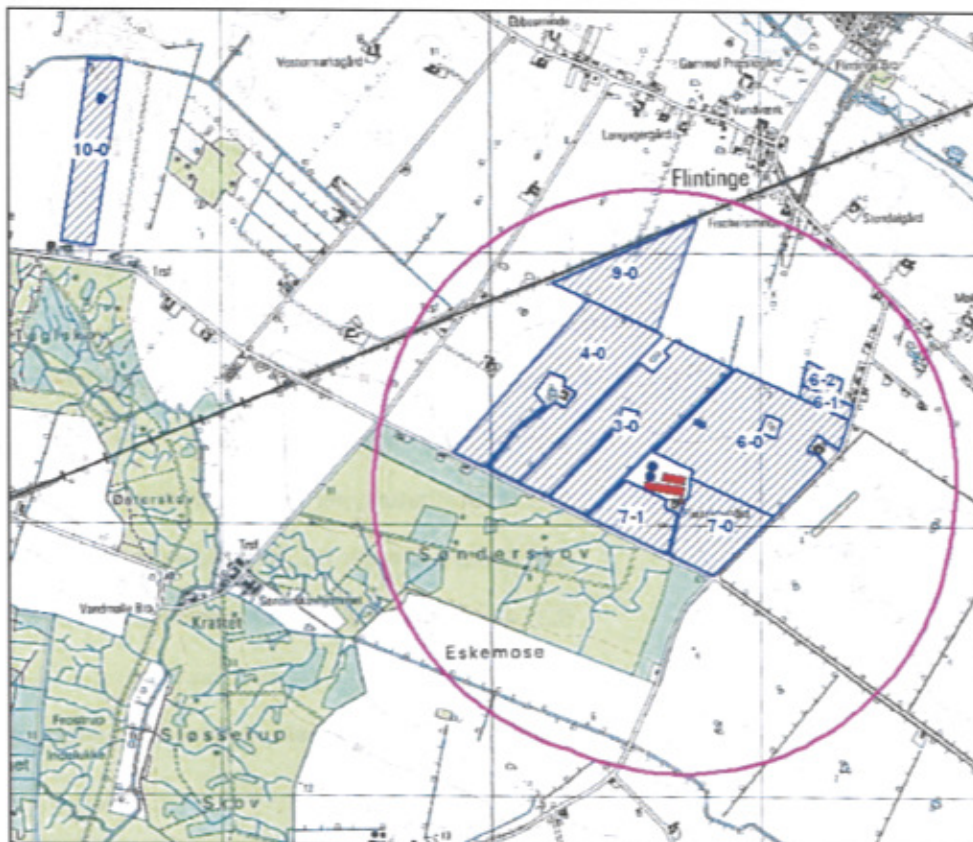
EMAIL: NATUROGMILJØ@
GULDBORGSUND.DK
WWW.GULDBORGSUND.DK

SAGSNR. 09/35729
SAGSBEHANDLER:
APED
DIR 54731980
MOB
APED@GULDBORGSUND.DK

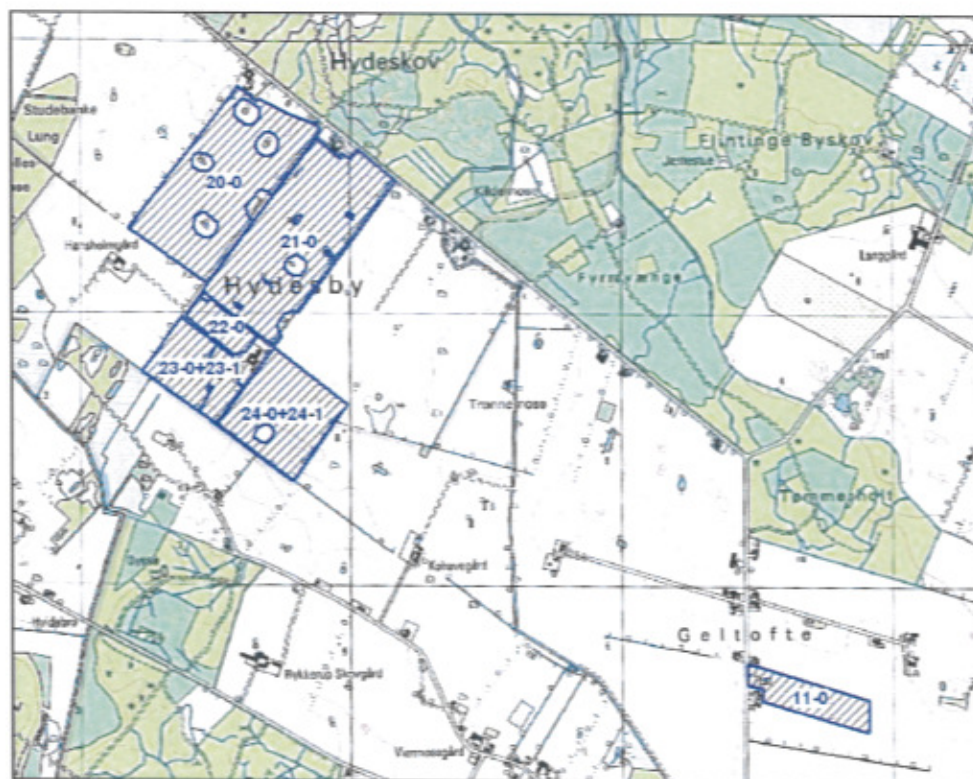
CVR NR. 29 18 85 99

TELEFONTIDER:
MAN-ONS KL. 9.00-15.00
TORS KL. 9.00-17.00
FRE KL. 9.00-12.00

Kort 2: De østligste udbringningsarealer og markering af 1000 m bufferzone omkring stald og lager.

Kort 3: De vestligste udbringningsarealer.

BETYDNING FOR NATUREN I OMRÅDET

1. Samlet vurdering af ansøgningen	5
2. Overfladevand	6
2.1. Marine recipienter	7
2.2. Ferske recipienter	9
3. Natura 2000-områder	9
4. Husdyrgodkendelseslovens § 7 - særlige naturområder	13
5. Særligt bevaringsværdige naturområder	14
5.1. Habitatnaturtyper uden for Natura 2000-områder	14
5.2. Beskyttet natur iht. Naturbeskyttelseslovens § 3	16
5.3. Andre værdifulde naturområder	16
6. Bilag IV-arter	17
7. Påvirkning af naturarealer og arter ved udbringning af husdyrgødning	20
7.1. Naturområder og vandløb	21
7.2. Arter	24
BILAG 1	27
BILAG 2	29

BETYDNING FOR NATUREN I OMRÅDET

1. Samlet vurdering af ansøgningen

Påvirkninger af udvidet husdyrhold på Hønselægget 2, 4891 Toreby og medfølgende udbringning af husdyrgødning er vurderet i forhold til overfladevand, Natura 2000-områder, sårbare naturtyper og arter.

Område	Det ansøgte projekt vurderes at have en væsentlig negativ påvirkning
Overfladevande (afsnit 2)	Nej
Natura 2000-områder (afsnit 3)	Nej
Påvirkning af ammoniak fra stald og lager af husdyrgodkendelseslovens § 7 - særlige naturområder (afsnit 4)	Nej
Påvirkning af ammoniak fra stald og lager på habitatnaturtyper, beskyttede naturområder og andre værdifulde naturområder (afsnit 5)	Nej
Påvirkning af ammoniak fra stald og lager på Bilag IV-arter (afsnit 6)	Ja
Påvirkning fra udbringningsarealer af beskyttede naturtyper og Bilag IV-arter (afsnit 7)	Ja

Den samlede vurdering er, at den ansøgte udvidelse af dyrehold på Hønselægget 2, 4891 Toreby ikke kan fortages, uden at naturområder samt yngle- og rasteområder for bilag IV-arter påvirkes. Det vurderes, at ændringer i projektet vil bevirke, at der ikke er en væsentlig påvirkning af beskyttede naturområder samt yngle- og rasteområder for bilag IV arter i projektet.

En forudsætning for miljøgodkendelsen er følgende:

- Omkring vandhuller med lokalitetsnumrene 2,3,6,12,16,18,23-28 skal der etableres en zone på 30 m. I zonen må der ikke udbringes husdyrgødning (kort 5 og kort 6).

Inden miljøgodkendelsen er meddelt, har ansøger tilrettet ansøgningen, så ovenstående er opfyldt.

Der stilles følgende vilkår:

- Inden projektudvidelse påbegyndes, skal der ryddes træer og buske omkring vandhullet med lokalitetsnummer 2, dette skal ske i dialog med Natur & Miljø. Dernæst skal der årligt i perioden 15. august – 15. september slås brinkerne omkring vandhullet og al det afslåede materiale skal fjernes. Hvert 7. år, dvs. første gang i 2017 skal der foretages en oprensning af vandhullet (bemærk første oprensning kræver dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3, og det skal ske i tæt samarbejde med Natur & Miljø i Guldborgsund Kommune).

Vilkåret er meddelt med hjemmel i Husdyrlovens §29.

Det vurderes tillige, at projektet hverken i sig selv eller sammen med andre planer og projekter, vil have en væsentlig påvirkning af Natura 2000-område nr. 173, herunder habitatnaturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. Der skal derfor ik-

ke foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektet i henhold til §7 i Habitatdirektivbekendtgørelsen.

For øvrige forhold vurderes husdyrudvidelse ikke at give væsentlig negativ påvirkning af naturen. Vurderingerne er givet under forudsætning af, at udvidelse og udbringningen foretages som beskrevet i ansøgningen, og som loven foreskriver.

2. Overfladevand

EU's Vandrammedirektiv fastlægger nye rammer for beskyttelsen af vandmiljøet: vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand. Miljømålsloven gennemfører direktivet i dansk lovgivning.

Vandrammedirektivet fastsætter en række konkrete miljømål. Et af de helt centrale mål er at forebygge forringelser af overfladevandets og grundvandets tilstand. Hvor tilstanden allerede er forringet, skal der foretages forbedringer. Det overordnede mål er således, at alle vandområder senest i december 2015 har opnået mindst en "god tilstand". For overfladevand betyder det, at der både skal være en god økologisk og kemisk tilstand.

Beskyttelsen af vandområder mod nitratbelastning i forhold til overfladevand fokuserer på de oplande, der afvander til de mest sårbare Natura 2000-områder. I "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug", bilag 3 er der fastlagt nitratklasser med udgangspunkt i sårbarheden af recipienterne, som modtager overfladevandet fra et givet opland. Jo større følsomhed overfor kvælstof, jo højere nitratklasse og dermed krav om mindre tilførsel af husdyrgødning pr. hektar.

Nitratklasserne er fastlagt således:

- Nitratklasse 0 – ingen reduktion af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse I – 85 % af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse 2 – 65 % af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse 3 – 50 % af det generelle harmonikrav.

For oplande til sårbare og meget sårbare vandområder i Natura2000-områder stilles der krav til fosforoverskuddet fra udbringningsarealerne. Dette er udtrykt i fosforklasser; P1, P2 og P3.

Fosforklasserne er et samlet udtryk for jordbundstypen, jordens fosfortal og dræningsforhold og er dannet ud fra forekomsten af lerjorde, af oplande til meget sårbare Natura2000-områder og af lavbundsarealer med okkerklasse II eller derover.

Fosforklasse P1 og P3, der vises på kortene på Arealinfo, er kun en indikativ visning af, hvor fosforklasse I og III alt andet lige kan forventes at ligge. Den konkrete fosforklassificering afgøres som nævnt ovenfor af arealets konkrete fosfortal, jordbundsklasse og dræningsforhold.

Fosforklasse og kravene til fosforregnskabet er:

- Fosforklasse P1 er drænedede lerjorder med fosfortal 4-6. Krav til evt. forøgelse: max. 4 kg P/ha/år
- Fosforklasse P2 er lavbundsarealer med okkerklasse >II. Krav: ingen forøgelse tilladt eller fosforregnskabet i balance i efter-situationen.
- Fosforklasse P3 er drænedede lerjorder med fosfortal > 6. Krav: ingen forøgelse tilladt.

I vurderingens afsnit 2.1 og 2.2 indgår oplysninger fra kilde 1 – 4.

2.1. Marine recipienter

Udbringingsarealerne for husdyrgødning ligger i oplandet til Guldborgssund og Smålandsfarvandet nord for Lolland, hovedopland II, 5 (Tabel 1). Arealer, der afvander til Guldborgssund, ligger i deloplandene Flintinge Å og Kystopland Fuglsang.

Marine recipienter	Guldborgssund og Smålandsfarvandet
Målsætning	Generel, enkelte områder har lempet målsætning
Målsætning forventes opfyldt i 2015	Nej
Vandløb	Tilløb til Flintinge Å og Sakskøbing Å, Kystopland Fuulsang, Amtsvandløb 51L
Målsætninger	Lempet (C)
Målsætninger forventes opfyldt i 2015	Det er muligt, at gældende regionplan ikke kan nås.
Udbringingsarealernes nitratklasse	N0: 70 ha; N3: 92,5 ha
Udbringingsarealernes fosforklasse	P0: 158,9; P1: 5,2 ha
Udbringingsareal (ha), totalt	162,5

Tabel 1: Målsætninger til recipienter og informationer om vandløbsoplande og udbringingsarealer.

Arealer beliggende i deloplandene Amtsvandløb 51L og Sakskøbing Å afvander til Smålandsfarvandet, som er del af Natura2000-område (nr. 173, Smålandsfarvandet og Guldborgssund med kyster) (kilde 5).

Den sydlige del af Smålandsfarvandet inklusivt Sakskøbing Fjord er lavvandet og er derfor følsomt overfor belastning. En stor del af næringsstofferne, der tilføres afstrømningsområdet, passerer gennem de lavvandede arealer og påvirker naturforholdene (Kilde 3).

Afstrømningsområde Guldborgssund er et smalt farvand, der forbinder Smålandsfarvandet med Østersøen via Rødsand. Hele året er der en betydeligt højere koncentration af kvælstof og fosfor i sundet end i de tilstødende farvande. Om sommeren er koncentrationen således omkring det dobbelte af koncentrationen i Smålandsfarvandet og Østersøen. Farvandet fremstår som kraftigt belastet med næringsstoffer.

Den samlede næringsbelastning til Guldborgssund er 736 ton kvælstof og 26 ton fosfor. Omkring 70 % af kvælstoffet kommer fra landbrug, mens hovedkilderne til fosforbelastningen er spildevand fra husstande i byerne og på landet samt industri. Husdyrtætheden er omkring 0,55 DE/ha og ligger således over gennemsnittet for vanddistrikt 35 på 0,4 DE/ha (Kilde 3).

Afstrømningsområde Smålandsfarvandet med tilstødende fjorde er et meget heterogent område med store forskelle i udformning og miljøtilstand. Den sydlige del af Smålandsfarvandet, som grænser op til Lollands nordkyst, er lavvandet og derfor følsomt overfor belastning. Koncentrationen af næringsstoffer antages generelt at svare til den åbne del af Smålandsfarvandet. Imidlertid vil en betydelig del af de næringsstoffer, der tilføres fra land, passere gennem de lavvandede områder og påvirke sammensætningen af undervandsplanterne der.

Den samlede næringsbelastning til Smålandsfarvandet er 2.700 ton kvælstof og 70 ton fosfor. Arealmæssigt svarer oplandet i Guldborgssund Kommune til ca. 10 %

af det samlede opland til Smålandsfarvandet. Antages det, at næringsbelastningen er nogenlunde ensartet fordelt fra hele oplandet, bliver bidraget fra Guldborgssund kommune 270 ton kvælstof og 7 ton fosfor. Hovedparten af kvælstoffet kommer fra landbrug, mens hovedkilden til fosforbelastningen er spildevand fra husstande i byerne og på landet. Husdyrtætheden på Lollandssiden er 0,3 DE/ha. For det samlede vanddistrikt 35 er den 0,4 DE/ha (Kilde 3).

De fleste udbringningsarealer er omfattet af nitrat- og fosforklasser (Tabel 1). 92,5 ha er beliggende i nitratklasse N3, og det øvrige areal i N0.

Alle kystvande omkring Guldborgssund kommune er i risiko for ikke at kunne opfylde kravet om god økologisk tilstand i 2015. Der er behov for en reduktion i tilførslen af næringsstoffer til fjordene og de åbne kystvande (Kilde 4).

Vurdering af marine recipienter

Til brug for vurderingen af den ansøgte udvidelses betydning for kvælstofudvaskningen via vandløbene til de to slutrecipienter, henholdsvis Smålandsfarvandet og Guldborgssund, er der foretaget beregninger af N-udvaskningen før og efter udvidelsen af husdyrbruget. Ifølge den elektroniske ansøgning er N-udvaskningen ved nuværende drift 35,7 kg N/ha, mens den ved den ansøgte drift er 35,6 kg N/ha.

Ved nitratklasse N0 regnes med et reduktionspotentiale på 87,5 % (middelværdi af 76 – 100 %). Ved nitratklasse N3 regnes med et reduktionspotentiale på 25 % (middelværdi af 0 – 50 %). Udbringningsarealerne i oplandet til Smålandsfarvandet har nitratklasse N0, mens arealerne beliggende i oplandet til Guldborgssund har nitratklasse N3. Udregningen fremgår af Tabel 2.

Beregningerne viser, at udvaskningen af kvælstof fra husdyrbrugets arealer til Smålandsfarvandet og Guldborgssund er ens ved det ansøgte projekt. Det udgør fortsat en mindre del af den samlede tilførsel af kvælstof til de marine områder fra Guldborgssund kommune.

Samtlige udbringningsarealer ligger i område med drikkevandsinteresser, men ikke i særligt nitratfølsomme indvindingsoplande.

	Smålandsfarvandet	Guldborgssund
Samlet N-tilførsel fra Guldborgssund Kommune; ton N/år (kilde 3)	270	740
Udbringningsareal, ha	71	91
Nuværende drift - udvaskning, ton N/år	1,90	2,43
Nuværende drift - udvaskning i forhold til samlet N-tilførsel	0,7 %	0,33 %
Ansøgt drift - udvaskning, ton N/år	1,90	2,43
Ansøgt drift - udvaskning i forhold til samlet N-tilførsel	0,7 %	0,33 %

Tabel 2. Udvasningen af kvælstof fra udbringningsarealerne til henholdsvis Guldborgssund og Grønsund ved nuværende - og ansøgt drift.

Det vurderes, at marine recipienter er tilstrækkeligt beskyttet gennem kravene i "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug". Udvasning af nitrat og fosfor overholder lovens krav og bidraget af kvælstof-belastningen er ikke væsentlig i forhold til den samlede belastning.

På baggrund heraf vurderes det ligeledes, at de to marine områder i Natura 2000-område nr. 173, Smålandsfarvandet og Guldborgssund med kyster ikke påvirkes væsentligt ved det ansøgte projekt.

2.2. Ferske recipienter

De to betydende vandsystemer i afstrømningsområderne er Flintinge Å og Saksøbing Å. De fysiske forhold i disse åer egner sig godt for karpefisk. Vandløbene er generelt målsat (B3), hvilket betyder, at de skal kunne anvendes som opholds- og opvækstområde for ål, aborre, gedde og karpefisk.

Tilløb til Flintinge å går langs udbringningsareal 3-0, 6-0, 7-1 og 10-0, og tilløb til Saksøbing Å langs mark 23-0, 23-1, 24-0 og 24-1. Disse har en lempet målsætning (C). C-målsatte vandløb skal hovedsagelig anvendes til afledning af vand. Forholdene i vandløbene må ikke være til hinder for, at målsætningen i op- og nedstrømsliggende vandløb kan holdes.

I forbindelse med udarbejdelse af vandplanerne er der lavet en risikovurdering af, hvorvidt vandløbenes målsætning vil være nået i 2015. For nævnte vandløb gælder, at det er muligt, at målsætningen ikke kan nås, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkelig sikkert (Kilde 4).

Ingen af de nævnte små vandløb er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

Godt 5 ha er beliggende i P1, de resterende 159 ha i P0 (tabel 1).

Vurdering af ferske recipienter

I husdyrgødningsbekendtgørelsen er det fastlagt, at flydende husdyrgødning ikke må udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb indenfor en afstand af 20 m fra vandløbets øverste kant.

Der er et mindre overskud af fosfor på 8,7 kg P/ha/år på det ansøgte projekt, hvilket betyder at den samlede udvaskning af fosfor udgør ca. 1,4 ton pr år. Da der ikke er stærkt skrånende arealer ned mod vandløb, vurderes det, at risikoen for overfladisk afstrømning af fosfor til recipienterne er minimal.

Vandløbene vurderes at være tilstrækkeligt beskyttet gennem kravene i "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug".

Dog henledes opmærksomheden på, at ansøger ved udbringning af husdyrgødning efter loven skal sikre, at der ikke sker direkte eller indirekte afstrømning ned i vandløb.

3. Natura 2000-områder

EU har en overordnet målsætning om at stoppe forringelser af biodiversiteten senest i 2010. Ét af de vigtigste midler til at opfylde denne målsætning er de såkaldte Natura 2000-direktiver (Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv).

Natura 2000-områder udgøres af habitat- og fuglebeskyttelsesområder, som til sammen danner et økologisk netværk af beskyttede naturområder gennem hele EU. I Danmark kaldes områderne også for internationale naturbeskyttelsesområder, og her indgår også ramsarområderne. Der er 254 habitat-, 113 fuglebeskyttelses- og 27 ramsarområder i Danmark.

Princippet i beskyttelsen er, at der ikke i disse områder må foretages noget, som kan skade de naturværdier (naturtyper og arter), som ligger til grund for deres udpegning.

Hvis et Natura 2000-område påvirkes af en aktivitet, skal der, jfr. § 7 i Habitatdirektivbekendtgørelsen foretages en konkret konsekvensvurdering under hensyn til bevaringsmålsætningen. Den fælles målsætning for de udpegede områder er, at

de naturtyper og arter, som et område er udpeget for at beskytte, skal have en gunstig bevaringsstatus.

Nærmeste Natura 2000-område er nr. 173, Smålandsfarvandet og Guldborgsund med kyster (Tabel 3). I foregående afsnit (2. Overfladevand) er vurderet påvirkningen af overfladevand, herunder påvirkningen af Natura 2000-området. Dette afsnit omhandler en eventuel påvirkning fra stald og lager på beskyttelsesområdet. Eventuel påvirkning af Natura 2000-området gennem påvirkning fra udbringning af husdyrgødning vurderes i afsnit 7.

Den korteste afstand fra staldbygningerne på Hønselægget 2 til området er ca. 1,7 km.

Natura 2000-område	173, Smålandsfarvandet og Guldborgsund med kyster
• Habitatområder	152, Smålandsfarvandet nord for Lolland, Guldborgsund, Bøtø Nor og Hyllekrog-Rødsand
• Fuglebeskyttelsesområder	86, Guldborgsund

Tabel 3: Nærmeste internationale naturbeskyttelsesområder.

Natura 2000-område nr. 173 består overvejende af et marint areal. Landarealet udgøres af en mere eller mindre bred strimmel land langs det afgrænsede marine område. Strandenge med deres salttålede plantearter findes typisk som langstrakte bånd i kystlinjen. Bag disse, hvor kalkholdigt trykvand træder frem, optræder flere steder rigkær, og i baglandet, på morænejorden, af og til kalkoverdrev (kilde 5)

Strandeng (1330), kalkoverdrev (6210) og rigkær (7230) er nogle af de naturtyper, som ligger til grund for udpegningen af Natura 2000-området nr. 173.

I Ammoniakmanualens bilag 3 (Kilde 2) angives tålegrænser for kvælstof i de nævnte habitatnaturtyper som følgende:

- Strandenge: 30-40 kg N/ha/år
- Kalkoverdrev: 15-25 kg N/ha/år
- Rigkær: 15-25 kg N/ha/år

Dvs. på nær strandenge er der tale om ammoniakfølsomme habitatnaturtyper.

Nærmeste habitatnaturtypeforekomst indenfor Natura2000-området er et rigkær (7230) ved Flintinge Å 2,4 km nordøst for stald og lager. Arealet er besigtiget d. 9. februar 2009, se Foto 1. Den sydlige del af det er under tilgroning med Tagrør, mens den nordlige del stadig er lysåben og rummer en række karakteristiske kærarter: Alm. Star, Håret Star, Toradet Star, Lyse-Siv, Blåtop, Mose-Bunke, Kær-Ranunkel, Kær-Tidsel, Trævlekrone, Alm. Mjødurt, Strand-Svingel m.fl. Yderligere er der fundet Blågrøn Star, Hjortetrøst, Almindelig Fredløs, Sump-Snerre, Vand-Mynte og Vandnavle i området (DEVANO-kortlægning 2005, Kilde 8,13).

Yderligere findes i en afstand af ca. 3 km stik øst for stald og lager værdifulde kalkoverdrev (habitatnaturtype 6210) med bl.a. meget sjældne arter Salep-Gøgeurt (Foto 2) og Engskær.

Foto 1: Afgræsset del af rigkær, habitatnaturtype 7230, i Natura 2000-området tæt ved Ny-sted-vejen, d. 9. februar 2009.

De nærmeste landarealer i forhold til ansøger er kortlagt som kendt levested for Rørhøg og potentielt levested for Rørdrum, Sædgås, Knopsvane og Sangsvane. Vandområderne omkring Lilleø, Kejlsø og længere ude i Bredningen er kortlagt som yderligere levested for 10 fuglearter.

Guldborgsund anvendes som fourageringsområde af de lollandske Havørne, hvilket afspejler de mange rastende andefugle i området: Hvinænder, Store Skalle-slugere, Troldeænder, Taffelænder og Knopsvaner.

Udover disse arter indgår Rørhøg og Sangsvane i udpegningsgrundlag for Natura 2000-område 173, og Guldborgsunds kyst og kystvande er kortlagt som potentielt levested for de nævnte arter.

Vurdering af påvirkning af Natura 2000-område

I tillæg til Basisanalysen for Natura 2000-område 173 (Kilde 6) er der foretaget en overslagsberegning af lokale kvælstofafsætninger på de kortlagte naturområder. I overslagsberegningerne er der taget højde for landskabets ruhed, naturtypernes vegetationsstrukturer og korrigeret for forskelle indenfor kommunen i husdyrtæthed.

Foto 2: Salep-Gøgeurt er indtil for nyligt fundet på kalkoverdrev mod Guldborgsund indenfor Natura 2000-området ca. 3 km øst for anlægget. AGLAJA arkivfoto.

Beregningerne viser, at kvælstofnedfaldet på størsteparten af naturområderne i Natura 2000-område 173 ligger mellem 10 og 15 kg N/ha/år. I skovene afsættes de største mængder kvælstof pga. skovens ruhed, og for en ikke uvæsentlig del af de kortlagte skove, er deres tålegrænser overskredet (Tabel 4).

I Forslag til Natura 2000-plan 2009-2015 for Natura 2000-området (kilde 7) er prognosen for kalkoverdrevs naturtilstand ugunstig på grund af atmosfærisk kvælstofbelastning, tilgroning og invasive arter.

Der er i det elektroniske ansøgningssystem foretaget beregninger af merbelastningen med kvælstof på de nævnte naturområder indenfor Natura 2000-området – rigkæret og kalkoverdrevet. For begge naturområder er belastningen < 0,01 kg N/ha/år.

For Natura 2000-område 173 vurderes det, at udvidelse af husdyrbruget ikke vil forringe bevaringsstatus for de nærmeste terrestriske habitatnaturtyper. Endvidere vurderes det, at bevaringsstatus for arter på udpegningsgrundlaget for Habitatområde 152 og Fuglebeskyttelsesområde 86 ikke vil blive negativt påvirket.

Samtidigt vurderes det, at det udvidede dyrehold på Hønselægget 2 beliggende udenfor Natura2000-områderne *ikke* kræver, at der udarbejdes en egentlig konsekvensvurdering jfr. § 7 i Habitatdirektivbekendtgørelsen. Begrundelsen for denne vurdering er, at hverken naturtyper eller arter vurderes at ville blive påvirket.

Det er en forudsætning for ovenstående vurderinger, at etableringen af husdyrbruget og udbringningen af husdyrgødning foregår som beskrevet i ansøgningen mht. tidspunkt og metode.

Naturtype	Tålegrænse-interval (kg N/ha/år)	Kvælstofafsætning overslag (kg N/ha/år)		
		10-15	15-20	20-25
Strandeng (1330)	30-40	80 %	20 %	
Grå/grøn klit (2130)	10-20 ⁽¹⁾	98 %	4 %	
Kalkoverdrev (8210)	15-25	43 %	47 %	10 %
Surt overdrev (8230)	10-20	100 %		
Tidvis våd eng (8410)	15-25 ⁽²⁾	100 %		
Rigkær (7230)	15-25 ⁽²⁾	84 %	16 %	
Elle- og askeskov (91E0)	10-20 ^(1,4)		47 %	53 %
Bøg på mor (9110)	10-20 ^(1,4)		59 %	41 %
Bøg på muld (9130)	10-20 ^(1,4)		47 %	53 %
Ege-blandskov (9160)	10-20 ^(1,4)		66 %	34 %
Total		68 %	23 %	9 %

Tabel 4: Tabellen viser estimerede afsatte kvælstofmængder på forskellige habitatnaturtyper og hvor stor den del af de kortlagte forekomster, der ligger inden for de forskellige belastningsintervaller. Belastninger, hvor den lokale N-belastning ligger under den nedre grænse i tålegrænseintervallet (tålegrænsen ikke overskredet), er markeret med grønt, N-belastninger, der ligger indenfor tålegrænseintervallet (overstiger den lave ende af tålegrænseintervallet), er vist med gult, og N-belastninger, der ligger over tålegrænseintervallet (overstiger den høje ende af tålegrænseintervallet), er markeret med rødt (kilde 6).

4. Husdyrgodkendelseslovens § 7 - særlige naturområder

Anlæg

I Husdyrgodkendelsesloven i § 7 er der fastlagt en række beskyttede naturtyper, nemlig højmose, hede, overdrev, lobelliesø og andre ammoniakfølsomme søer. Etablering af stald og lager er ikke tilladt, hvis de ligger inden for en afstand af 300 m fra de pågældende § 7-områder.

Merbelastning

I "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug", bilag 3 er der fastsat to bufferzoner på henholdsvis 300 m og 1000 m omkring § 7-områderne, indenfor hvilke der er krav til kvælstofemissionen til de ovennævnte særligt sårbare naturtyper. Disse afskæringskriterier er fastsat, så der ikke sker en væsentlig påvirkning af de mest følsomme naturtyper.

Indenfor 300 m fra et § 7-område må der ikke ske nogen forøgelse af merbelastningen overhovedet. Indenfor en afstand af 300-1000 m fra et § 7-naturområde er det fastlagt, hvor meget den tilladte merbelastning højst må være. Den afhænger af antallet af øvrige ejendomme, der har en husdyrproduktion større end 75 dyreenheder (DE) både indenfor 1000 m fra den ejendom, der søger om miljøgodkendelse samt indenfor 1000 m fra § 7-naturområdet. Merbelastningen må ikke overskride følgende beskyttelsesniveau:

- 0,30 kg N/ha ved mere end 2 husdyrbrug (mere end 1 ejendom udover ansøger)
- 0,50 kg N/ha ved 2 husdyrbrug (ansøger samt 1 ejendom)
- 0,70 kg N/ha ved 1 husdyrbrug (ansøger)

Vurdering af påvirkning af § 7-naturområder:

Nærmeste § 7-lokalitet er et overdrev ved Borret nord for Frejlev ca. 2,7 km syd for stald og lager.

I medfør af § 29 stk. 2 i Husdyrgodkendelsesloven har kommunen valgt at give den botanisk værdifulde mose, Frejlev Mose, samme beskyttelse som en § 7-lokalitet. Frejlev Mose, der bl.a. rummer Hvas Avneknippe, er beliggende ca. 2 km syd-sydøst for stald og lager.

Merbelastningen fra anlægget er i ansøgningen angivet til ca. 1,9 ton N/år.

Der er i det elektroniske ansøgningssystem foretaget beregninger af merbelastningen med kvælstof på de nævnte naturområder. For Frejlev Mose og overdrevet ved Borret er merbelastningen hhv. 0,02 kg N/ha/år og 0,01 kg N/ha /år.

Det konstateres, at belastningen af § 7-naturområderne væsentligt under lovens beskyttelsesniveau. Tillige vurderes det, at belastningen ikke er væsentlig negativ.

5. Særligt bevaringsværdige naturområder

(kilde: 11, 12, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21,22)

Jævnfør § 29 stk. 2 i Husdyrgodkendelsesloven kan kommunen fastsætte yderligere vilkår, hvis det vurderes, at et lokalt naturområde anses for at være særligt bevaringsværdigt. I henhold til den supplerende vejledning til Husdyrgodkendelsesloven, skal kommunen, hvis der er et naturareal, som kommunen vurderer ikke er tilstrækkelig beskyttet, stilles vilkår i overensstemmelse med reglerne for bufferzone I og bufferzone II, i henhold til Husdyrgodkendelseslovens § 7.

5.1. Habitatnaturtyper uden for Natura 2000-områder

I Danmark findes 60 naturtyper (lysåben natur, skovtyper, søer, vandløb og marine naturtyper), der er omfattet af EF-Habitatdirektivets bilag I, som beskyttede. Flere af disse naturtyper er særligt truede (såkaldt prioriterede), hvilket medfører et særligt ansvar for beskyttelsen.

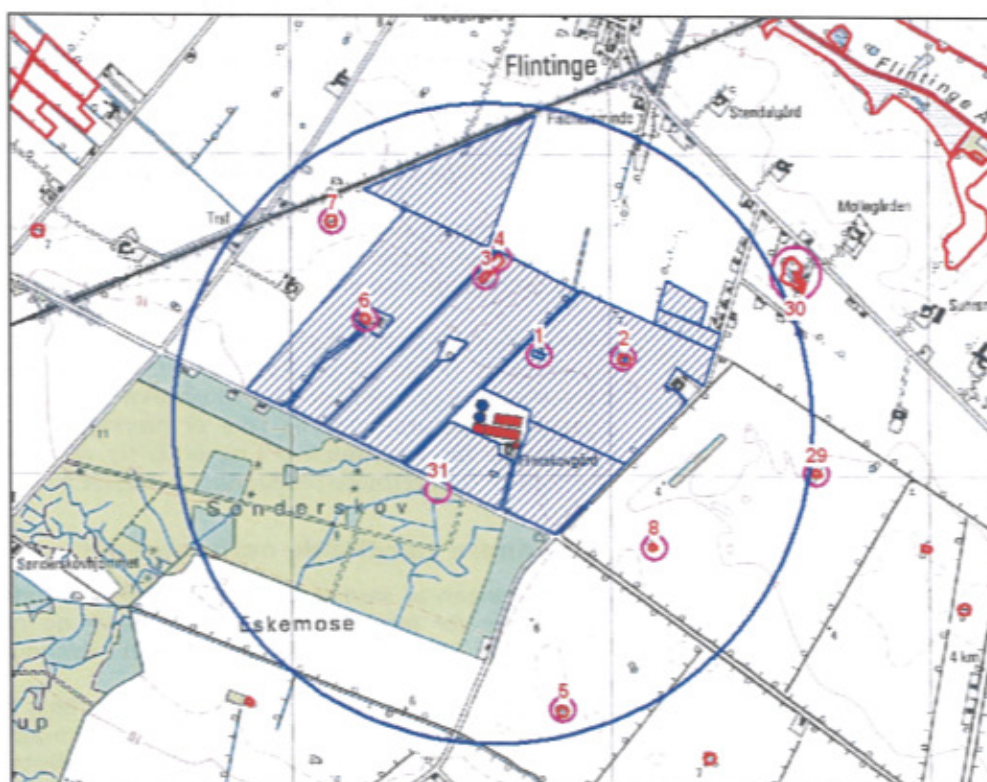
Inden for 1000 m afstand fra stald og opbevaringslagre på Hønselægget 2 findes der ikke terrestrisk habitatnatur. En række mergelgrave er habitatnatur-søer, primært næringsrige søer med flydebladsvegetation, typekode 3150 (Tabel 5 og Kort 34). Søerne vurderes i følgende afsnit om beskyttet natur.

Lokalitet	Habitatnatur	Sårbare arter/potentielt yngleforekomst af Bilag IV-arter	Merbelastning (Kg N/ha/år)
1	eksisterer ikke som sø	ikke levested	ikke målt
2	3150	Springfrø	1,19
3	3150, potentielt 3140	Springfrø, Stor Vandsalamander, Spidssnudet Frø, Grønbroget Tudse	0,52
4	ikke habitatnatur	Springfrø	0,52
5	3150	Springfrø	0,01
6	ikke habitatnatur	Springfrø, Stor Vandsalamander	0,36
7	udtørret	ikke levested	0,12
8	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander	ikke målt
29	3150	ikke levested	0,22
30	ikke habitatnatur	Løgurt, Springfrø, Stor Vandsalamander	0,24

Tabel 5: Forekomst af naturområder og sårbare arter indenfor 1000 m fra stald og lager samt udregnet merbelastning på naturområderne.

Foto 3: Nyligt oprenset vandhul (Lokalitet 3), der er vurderet at være potentielt levested for en række Bilag IV-padder samt potentielt at kunne udvikle sig til en kransnålgesø (naturtype 3140), hvis ikke der sker eutrofiering.

Kort 3: Naturområder indenfor 1000 meter fra stald og lager på Hønselægget 2. Undtaget lokalitet 1 og 31 er alle arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

5.2. Beskyttet natur iht. Naturbeskyttelseslovens § 3 samt skovområder

En række naturtyper er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Disse omfatter moser o.l., strandenge og strandsumpe, ferske enge, overdrev, heder, søer og vandløb. Der er således i henhold til Naturbeskyttelsesloven forbud mod ændringer af beskyttede naturtypers tilstand.

Inden for 1000 m afstand fra stald og opbevaringslagre på Hønselægget 2 er der en række søer, der er omtalt i ovenstående afsnit, omfattet af § 3. Endvidere findes et mindre nyregistreret moseområde (lokalitet 4), der ligeledes er omfattet af § 3 (Kort 3).

Vurdering af påvirkning af ammoniakpåvirkning fra stald og lager på beskyttet natur samt skovområder:

Etablering af husdyrbruget på Hønselægget 2 må ikke medføre en større kvælstofbelastning på § 3-arealerne og dermed ikke bidrage til en overskridelse eller yderligere overskridelse af naturtypernes tålegrænser. Tilstanden i § 3-arealerne må derfor ikke påvirkes negativt ved det ansøgte projekt. Dette kan vurderes ved at undersøge om naturtypernes tålegrænser for kvælstof overskrides som følge af husdyrudvidelsen.

I Ammoniakmanualens bilag 3, tabel 1 (Kilde 2), angives tålegrænser for kvælstof i de pågældende hovednaturtyper som følgende:

- Moser (og kær): 5-25 kg N/ha/år (højmoser 5-10; hængesæk og tørvelavninger 10-15; fattigkær og hedemoser 10-20; kalkrige moser og væld, og rigkær 15-25).
- Søer og vandhuller: 5-10 kg N/ha/år, hvis der er tale om næringsbegrænsede søer som f.eks. brunvandede søer og kransnålalgesøer.
- Løvsкове: 10-20 kg N/ha/år.

Baggrundsbelastningen for Guldborgsund Kommune er 13 kg N/ha/år (Kilde 29).

En række vandhuller (lokalitet nr. 2, 3 og 6) vil modtage en merbelastning i størrelsesordenen 0,36 – 1,19 kg N/ha/år. Det nyregistrerede moseområde (lokalitet 4) vil modtage en årlig merbelastning på 0,52 kg N/ha.

Ca. 200 meter syd for anlægget ligger skoven "Sønderskov" (lokalitet 31 på Kort 3), som overvejende er løvskov. Der foreligger ikke botaniske oplysninger fra skoven. Beregningerne viser, at den årlige merbelastning vil være 0,6 kg N/ha.

For at merbelastningen skal have en målbar effekt, skal den årligt være større end 1 kg N/ha (Kilde 24 og 25). Det er kommunens vurdering, at projektets merbelastning med kvælstof ikke vil påvirke naturområderne i sig selv væsentligt negativt, da naturområderne ikke er næringsbegrænsede. Dette gør sig dog ikke gældende for vegetationen i og omkring vandhul nr. 2, som modtager 1,19 kg N/ha/år – for nærmere redegørelse se afsnit 6.

5.3. Andre værdifulde naturområder

I vurderingen af særligt bevaringsværdige naturområder indgår områder, der er levesteder for fredede og rødlistede dyre- og plantearter samt naturområder i værdifulde kulturmiljøer, som er udpeget i kommuneplanen.

I en mose beliggende godt 1000 meter nordøst for stald og lagre vokser Løgurt (senest registreret i 2000) i et sø- og moseområde (lokalitet 30). Denne planteart er opført på det tidligere Storstrøms Amts Rødliste (i 2006) som sjældnen. Det vurderes, at mindst 50 % af dens danske bestand vokser i det tidligere Storstrøms Amt, hvor den er kendt fra 15 lokaliteter. De syv af dem ligger i Guldborgsund Kommune (Lyngmosen, Keldskov og Bøtø Nor Mose på Falster, Guldborg Stor-

skov, Idalund Teglværk, Kartoffe Mose og Møllegård på Lolland). Selve mosen er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

Foto 4: Voksestedet for Løgurt er et heterogent sø-/moseområde, der er præget af rydninger eller tilgroning samt skiftende vandstand, foto d. 3. februar 2009

Vurdering af påvirkning af ammoniakpåvirkning fra stald og lager på særlige værdifulde naturområder:

Sø- og moseområdet med Løgurt (Lokalitet 30) (Kort 3) udsættes for en udregnet merbelastning på 0,24 kg N/ha/år.

Imidlertid indeholder naturområdet ikke kvælstof-følsomme naturtyper. Eutrofiering af lokaliteten vil begunstige kraftigt voksende arter, men det vurderes ikke, at dette vil forringe voksestedet for Løgurt væsentligt.

6. Bilag IV-arter

I Danmark findes der 80 dyre- og plantearter, der er omfattet af EF-Habitatdirektivets bilag IV (kaldet bilag IV-arter) som særlig strengt beskyttede i deres naturlige udbredelsesområder ifølge direktivets artikel 12. I Guldborgsund Kommune findes sikkert, med stor sandsynlighed eller er tidligere fundet 25 dyre- og plantearter, som er omfattet af bilag IV (se Bilag 2).

Ved godkendelse af projekter skal kommunen vurdere om projektet beskadiger eller ødelægger yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for Bilag IV arterne. Projektet kan kun godkendes, hvis der ikke sker beskadigelse eller ødelæggelse herunder gradvis forringelse af yngle- eller rasteområder jf. Habitatbekendtgørelsens § 11 og Naturbeskyttelseslovens § 29a.

I dette afsnit vurderes bilag IV-arterne i forhold til stald og lager. Vurdering af bilag IV-arterne i forhold til udbringningsarealer er i afsnit 7.2.

Padder (Kilde 9,10,13,23,32)

Samtlige vandhuller beliggende indenfor 1000 meter fra stald og lager er besøgt i oktober 2010. Da besigtigelserne ligger efter arternes ynglesæson, og efter at de nyforvandlede haletudser har forladt vandhullerne, er der foretaget en vurdering af, om forekomsten af arterne er sandsynlig.

Potentiel forekomst af padder er vurderet ud fra vandhullet tilstand og beliggenhed samt karakteren af omgivelserne. Padderregistreringerne kan ses i Tabel 5, afsnit 5.1.

Springfrø er udbredt på Lolland og Falster og specielt i områder nær løvskov. Arten er registreret som potentielt forekommende i hovedparten af de besøgtede vandhuller.

Spidssnudet Frø, der ikke i samme grad som Springfrø er knyttet til egentlige vandhuller, men i højere grad til oversvømmede partier i moser og på enge, er udelukkende registreret som potentielt ynglende i det oprensede vandhul nordvest for stald og lager (lokalitet 3).

Stor Vandsalamander er almindelig i det sydøstlige Danmark i vandhuller og formodes at findes i op mod halvdelen af vandhullerne. Især i vandhuller med bedst vandkvalitet og uden fisk vil sandsynligheden være størst. Arten opholder sig efter yngleperioden forsat lige omkring vandhullet eller 2-300 meter derfra. Stor Vandsalamander er registreret som potentielt ynglende eller periodevis rastende i 4 vandhuller nær stald og lager.

Foto 5: Lysåben havedam (lokalitet nr. 6) kraftigt tilgroet med Bredbladet Dunhammer og andre urter, d. 20. oktober 2010. Vandhullet vil modtage en årlig merbelastning på 0,36 kg N/ha/år.

Grønbroget Tudse findes ved kysten omkring Fuglsang Gods ca. 3 km fra Hønselægget 2. Den er også tidligere registreret inden i landet tidligere, og det forventes, at arten fortsat findes i området. Af de undersøgte vandhuller udgør det oprensede vandhul (lokalitet 3) en perfekt ynglelokalitet for arten.

Grønbroget Tudse yngler i nygravede vandhuller eller lavninger uden eller med sparsom vegetation. Endvidere kan den yngle i vandhuller, hvor vegetationen holdes lav ved afgræsning, eller i gamle aile-beholdere og lignende kunstige anlæg.

Grønbroget Tudse opholder sig kun i vandhullet i forbindelse med æglægningen. Derefter opholder den sig på land, primært på steder med bar jord eller sand eller befæstet med grus, småsten, klinker, sten, asfalt eller gammel, sprukken beton, og meget ofte i tilknytning til menneskeboliger. Typisk raster de om dagen i jordhuller, under sten, under skrammelbunker, under terrassefliser eller inde i bygninger (udhuse, stalde).

Løgrø har sin sidste forekomst i Guldborgssund kommune umiddelbart syd for Grønnegade ved Herritslev. Arten kræver rene lysåbne vandhuller med varmt vand. Den er gerne tilknyttet egne med let jord, da den gerne graver sin ned. Det er usandsynligt, at arten forekommer indenfor 1000 m fra stald og lager.

Udover ovennævnte bilag IV-arter findes i området Skrubtudse, Lille Vandsalamander og Grøn Frø. Alle padder i Danmark er fredet og voksne dyr, æg eller yngel må ikke slås ihjel.

Flagermus (Kilde 10 og 15)

Der er ikke registeret arter af flagermus ved besigtigelserne. Potentielle levesteder findes i stalde, lader mm. Følgende flagermusarter forventes at findes i denne del af kommunen eller er almindelige i hele kommunen: Vandflagermus, Troldflagermus, Dværgflagermus, Brunflagermus og Sydflagermus.

Ved det ansøgte projekt vil der ikke ske nedrivning af bygninger, idet der ved omlægning af driften udelukkende vil ske indre renovering af staldene.

Andre bilag IV-arter

Det vurderes ikke sandsynligt, at der indenfor området findes andre bilag IV-arter end de nævnte.

Vurdering af påvirkning af Bilag IV-arter fra stald og lager:

Padder

Guldborgssund kommune er forpligtet til at sikre, at arternes yngle- og rastesteder ikke beskadiges eller ødelægges ved gennemførelse af det ansøgte projekt.

Ved det ansøgte projekt er der registreret potentielle ynglelokaliteter i form af vandhuller, der har forskellig naturtilstand og er beliggende i forskellige afstande i forhold anlægget. Der er i det elektroniske ansøgningsystem foretaget beregninger af merdepositionen af kvælstof på vandhullerne. Den målte værdi ligger mellem 0,01 – 1,19 kg N/ha/år.

Halvdelen af vandhullerne er vurderet til at være næringsrige søer med flydebladsvegetation, naturtype 3150. Ingen af disse søer er vurderet at være næringsbegrænsede. De resterende søer er ikke habitatnatur eller er udtørrede og derfor ikke mulige at typebestemme.

For vandhuller, der ikke er næringsbegrænsede, er der ikke fastsat en tålegrænse for, hvor stor en påvirkning, naturtypen kan tåle (kilde 2).

Det er dog sandsynligt, at eutrofiering i form af konstant og forøget afsætning af kvælstof i størrelsesordenen over 1 kg N/ha/år vil påvirke plantevæksten i og omkring vandhuller, som er levesteder for Bilag IV-arter.

På den baggrund vurderes det, at det ansøgte projekt, vil påvirke vandhul nr. 2 samt den tilhørende randzonen af bevoksning omkring vandhullet væsentligt negativt og dermed ødelæggelse eller beskadigelse af paddernes yngle- og rastesteder. En kvælstofbelastning på mere end 1 kg N/ha/år er vurderet til at forårsage en tilstandsændring (Kilde 24). Ved det ansøgte projekt er merbelastningen med kvælstof 1,19 kg N/ha/år på vandhul nr. 2.

For at sikre at der ikke sker en gradvis forringelse af yngle- eller rasteområder for bilag IV paddearter, gav Natur & Miljø ansøger mulighed for enten at projektilpasse sin ansøgning således at merdepositionen på vandhul nr. 2 kom ned på under 0,7 kg N/ha/år eller at foretage regelmæssig pleje i og omkring vandhullet. Ansøger valgte at foretage den regelmæssige pleje, som er indføjet som et vilkår i godkendelsen (se nedenfor).

Projektet kan kun godkendes, hvis der ikke sker en beskadigelse eller ødelæggelse herunder gradvis forringelse af yngle- eller rasteområder jf. Habitatbekendtgørelsens § 11 og Naturbeskyttelseslovens § 29a.

Det vurderes, at nedenstående ændring i projektet vil bevirke, at yngle- og rasteområdet for paddearter omfattet af Bilag IV ikke beskadiges eller ødelægges:

- Inden projektudvidelse påbegyndes, skal der ryddes træer og buske omkring vandhullet med lokalitetsnummer 2, dette skal ske i dialog med Natur & Miljø. Dernæst skal der årligt i perioden 15. august – 15. september slås brinkerne omkring vandhullet og al det afslåede materiale skal fjernes. Hvert 7. år, dvs. første gang i 2017 skal der foretages en oprensning af vandhullet (bemærk første oprensning kræver dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3, og det skal ske i tæt samarbejde med Natur & Miljø i Guldborgsund Kommune).

Vilkåret er meddelt med hjemmel i Husdyrgodkendelseslovens § 29.

Flagermus

Ved det ansøgte projekt vil der ikke ske nedrivning af bygninger, idet der opføres et helt nyt anlæg Yngle- og rastesteder for arter af flagermus vurderes derfor ikke at blive ødelagt eller beskadiget af projektet.

7. Påvirkning af naturarealer og arter ved udbringning af husdyrgødning

En række habitatnaturtyper og § 3-arealer er sårbare over for nitrat- og fosforpåvirkninger. Udvaskning af nitrat og afstrømning af fosfor fra udbringningsarealerne kan medføre væsentlige miljøpåvirkninger af overfladevand (vandløb, søer og fjord- og kystvande) samt våde terrestriske naturtyper som kilder, væld og kær.

Endvidere kan afdampning af kvælstof i forbindelse med udbringningen af husdyrgødning påvirke naturtyperne. Udbringning af husdyrgødning medfører en belastning med ammoniak på over 1 kg N/ha/år i de nærmeste 20-30 meter fra markkanten. Ved tilførsel af over 1 kg N/ha/år kan der påvises en påvirkning af et naturområde (kilde 24, 25,26, 27).

Især de forekomster af naturtyper, der ligger lige op til udbringningsarealer, vil være under direkte påvirkning. Der er d. 20.- 22. oktober 2009 foretaget besigtigelse af naturområder i tilknytning til udbringningsarealer (Tabel 6, kort 5 og kort 6).

7.1. Naturområder og vandløb

Terrestriske naturområder og vandhuller er besigtiget for at registrere deres naturindhold, forekomst af Bilag IV-arter og mulige sårbarhed overfor og påvirkning fra udbringning af husdyrgødning. Besigtigelserne af samtlige § 3-arealer er sammenfattet i Tabel 5 og Tabel 6. En del af lokaliteterne (1,2,3,4 og 6) er ligeledes beliggende indenfor 1000 meter fra stald og lager.

Vandløbene er besigtiget for at registrere, om der er skrånende udbringningsarealer mod dem og for en vurdering af, hvorvidt udbringning af husdyrgødning på anden måde kan påvirke vandløbene negativt. Registreringer og vurderinger for vandløbene er givet i forbindelse med mulig påvirkning af overfladevand, ferske recipienter afsnit 2.2.

Terrestrisk natur

Udbringningsarealerne er kun i meget begrænset omfang beliggende mod terrestrisk natur: lokalitet 4, 13, og 14 samt Hydeskov og Sønderskov (lokalitet 31); sidstnævnte beliggende nord for Sløsse. Lokalitet 4 og 13 er mere eller mindre eutrofe § 3-arealer domineret af græsser og få næringskrævende bredbladede urter, mens lokalitet nr. 14 er en ældre brakmark, hvortil der er givet 15 års genopdyrkningsret. Skovområder er adskilt fra udbringningsmarken med haver, bebyggelse eller et 12-17 m bredt vejareal.

Lokalitet	Habitatnatur	Potentiel forekomst af Bilag IV-padder	Kommentar
10	nej, vandhullet udtørret	ikke levested	
11	nej, vandhullet udtørret	ikke levested	andefodring
12	nej, vandhullet udtørret	Springfrø	ikke § 3
13	nej	Springfrø, Spidssnudet Frø	eng
14	nej	ikke levested	genopdyrkningsareal
15	nej, vandhullet udtørret	ikke levested	
16	3150	Springfrø	
17	nej, vandhullet udtørret	Springfrø	ikke § 3
18	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander	vandhul med god naturkvalitet
19	nej, vandhullet udtørret	ikke levested	
20	nej, vandhullet udtørret	ikke levested	nyt § 3-vandhul
21	nej, vandhullet udtørret	ikke levested	
22	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander, Grønbroget Tudse	vandhul med god naturkvalitet
23	nej, vandhullet udtørret	Springfrø, Stor Vandsalamander	ikke § 3
24	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander	vandhul med god naturkvalitet
25	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander	
26	nej, vandhullet	Springfrø, Stor Vandsa-	vandhul med god na-

	udtørret	lamander, Spidssnudet Frø	turkvalitet
27	nej, vandhullet udtørret	Springfrø, Stor Vandsalamander	
28	3150	Springfrø, Stor Vandsalamander	

Tabel 6: Forekomst af naturområder og potentiel forekomst af sårbare arter i forhold til de vestligste udbringningsarealer.

Kort 5: Naturområder nær de vestlige udbringningsarealer (blå skravering). § 3-arealer er angivet med rødt, lokaliteter i Tabel 5 er vist med cirkel og nummer. Lokaliteter, hvorom der skal opretholdes udbringningsfri zone, er vist med gule cirkler.

Vandhuller

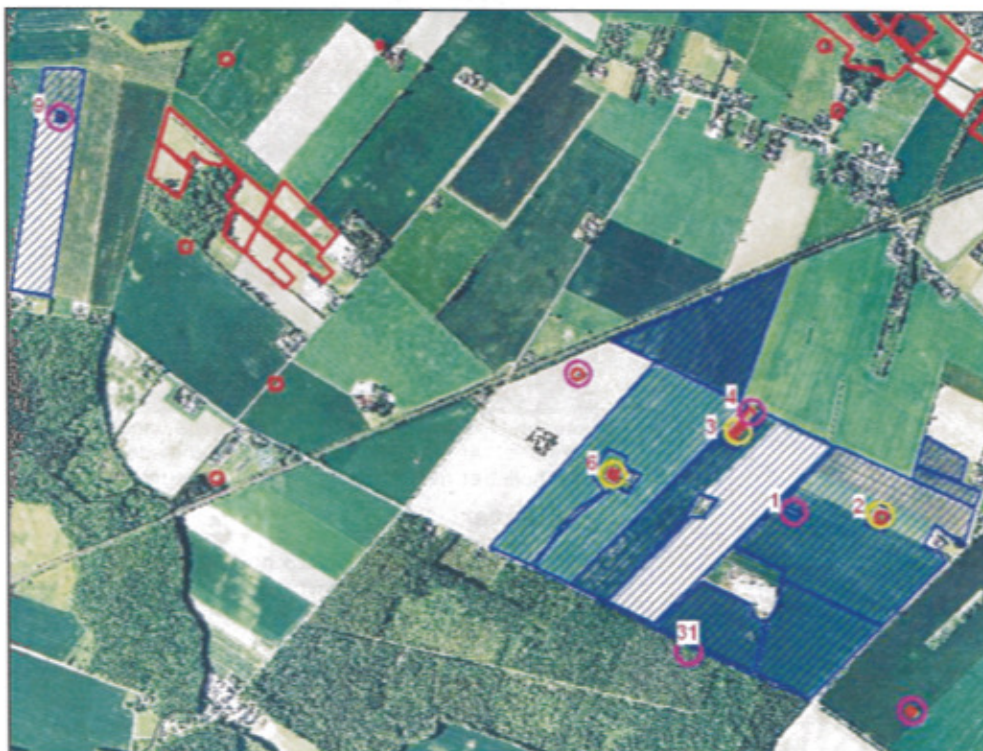
På eller tæt på udbringningsarealerne ligger godt 20 vandhuller, hvilket er en meget tæt forekomst. Hovedparten er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Naturtilstanden er meget varierende, men kendetegnede er, at mange er udtørret eller under udtørring. Mange af vandhullerne er mere eller mindre tilgroede med især Grå-Pil, men 5-6 vandhuller er lysåbne og vurderet i god naturtilstand (Foto 6) – uagtet at nogle af dem er udtørret ved besigtigelsen.

Ud af de besigtigede vandhuller er 10 vandhuller habitatnatur 3150, næringsrig sø med flydebladsvegetation. Men ingen af vandhullerne er vurderet at være næringsbegrænsede.

Vurdering af påvirkning af beskyttede naturtyper ved udbringningsarealerne

En del naturtyper er meget følsomme overfor tilførsel af næringsstoffer. Især de naturtyper og levesteder, der ligger lige op til udbringningsarealer, vil være under direkte påvirkning. Der er derfor foretaget en konkret vurdering af de naturtyper, som ligger indenfor eller op til de ansøgte udbringningsarealer.

De beskyttede naturtyper ved udbringningsarealerne for husdyrgødning er vurderet til at være eutrofierede og/eller ikke næringsbegrænsede og vurderes i sig selv ikke at blive påvirket væsentligt negativt ved udbringningen af husdyrgødning.

Kort 6: Naturområder nær de østligste udbringningsarealer (blå skravering). § 3-arealer er angivet med rødt, lokaliteter i Tabel 4 er vist med cirkel og nummer. Lokaliteter, hvorom der skal opretholdes en udbringningsfri zone, er vist med gule cirkler.

Foto 6: Lokaltet nr. 22 er et lysåbent vandhul med rig undervandsvegetation af Tornløs Hornblad. Af flydebladsplanter ses endvidere Svømmende Vandaks og Liden andemad. Vandhullet er habitatnaturtype 3150, næringsrig sø med flydebladsvegetation.

7.2. Arter

Padder (Kilde 9, 10, 13, 23 og 32).

Samtlige vandhuller i forbindelse med udbringningsarealerne er besøgt d. 20.-22. oktober 2009 (Tabel 5 og Tabel 6 samt Kort 5 og Kort 6).

Da besigtigelserne ligger efter arternes ynglesæson, og efter at de nyforvandlede haletudser har forladt vandhullerne, er der foretaget en vurdering af, om forekomsten af arterne er sandsynlig.

Potentiel forekomst af padder er vurderet ud fra paddernes krav til yngle- og rastested, vandhullets tilstand og beliggenhed samt karakteren af omgivelserne. Vurdering af potentiel forekomst af Bilag IV-padder er vist i Tabel 5 og Tabel 6.

Af sårbare og beskyttelseskrævende arter findes i området med stor sandsynlighed bilag IV-arterne Springfrø, Stor Vandsalamander, Spidssnudet Frø samt med en vis sandsynlighed også Grønbroget Tudse. Arternes biologi, levestedskrav og forekomst i kommunen er beskrevet i afsnit 6 og i Bilag 2.

Af de vandhuller der er beliggende i eller nær udbringningsarealerne for husdyrgødning er der vurderet potentiel yngleforekomst af følgende Bilag IV-padder:

- Springfrø (Foto 7)(16 vandhuller)
- Stor Vandsalamander (10 vandhuller)
- Spidssnudet Frø (3 vandhuller)
- Grønbroget Tudse (2 vandhuller)

Lokalområdet rummer mange løvskove af varierende størrelse, hvilket er gunstigt for forekomst af især Springfrø, men også Stor Vandsalamander findes gerne i vandhuller nær skov.

Spidssnudet Frø er kun vurderet fåtalligt forekommende; primært fordi egentlige vandhuller ikke er dens foretrukne ynglebiotop. Det vurderes, at engområderne mod Kartoffe Mose (lokalitet 13 og 14) er forurageringsområde.

Grønbroget Tudse kan være ynglende i 2 vandhuller, lokalitet 3 og 22.

Foto 7: Springfrø, AGLAJA arkivfoto

Udover ovennævnte bilag IV-arter findes i området Skrubtudse, Lille Vandsalamander og Grøn Frø. Alle padder i Danmark er fredet og voksne dyr, æg eller yngel må ikke slås ihjel.

Det skal bemærkes, at en række udtørrede vandhuller er vurderes som potentielle yngle- eller rasterlokaliteter for padder. Denne vurdering tager udgangspunkt i, at vandhullerne er vurderet at udtørre efter at padderne er forvandlet. Endvidere er det væsentligt at fremhæve, at udtørring af vandhuller indebærer en fordel for padderne, idet fisk, som æder meget paddeyngle, dør ved udtørring af vandhullet.

Flagermus og andre Bilag IV-arter.

Der er ikke registreret andre Bilag IV-arter i tilknytning med udbringningsarealerne. Forekommende arter af flagermus er kort beskrevet i afsnit 6. Arternes status i Guldborgsund kommune fremgår af Bilag 2.

Vurdering af påvirkning af Bilag IV-arter ved udbringningsarealerne.

For lokaliteter, der er gode botaniske lokaliteter og tillige værdifulde leve- og rastesteder for Bilag IV-padder er det væsentligt for kommunen at sikre, at lokaliteterne ikke ændres negativt ved belastning af kvælstof forårsaget af afdampning eller afstrømning fra udbringningsarealerne.

En del naturtyper og en række arter er meget følsomme overfor husdyrgødning. Især de naturtyper og levesteder, der ligger lige op til udbringningsarealer, vil være under direkte påvirkning. Der er derfor foretaget en konkret vurdering af de naturtyper, som ligger indenfor eller op til de angivne udbringningsarealer.

På baggrund af tilgængelig viden, vurderes det, at følgende forhold vil kunne påvirke Bilag IV-padderne og deres yngle- og rasteområder negativt i forbindelse med udbringning af husdyrgødning:

- at der sker en påvirkning af naturområderne ved udbringning af husdyrgødning. Det vurderes, at der op til 20- 30 m fra et areal, hvorpå der udbringes husdyrgødning, vil kunne ses en tilstandsændring på naturområderne forårsaget af ammoniakafdampning (Kilde 24 og 25). Det vurderes, at de tilførte luftbårne gødningsstoffer vil bevirke en tilgroning af naturområder med mere kvælstofbegunstigede arter. Få konkurrencesterke arter vil begunstiges og dominere. Dette vil kunne ske omkring vandhuller og i terrestriske naturområder (moser, eng og overdrev). Den generelle naturtilstand forringes, og padderne fouragerings- og opholdsarealer vil blive påvirket negativt
- at der ved udbringningen af husdyrgødning ved nedfældning på meget våde eller meget tørre lerjorde er mulighed for, at gyllen flyder ovenpå, da jorden allerede er helt mættet eller har svært ved at suge væske til sig.

Dette kan resultere i overfladeafstrømning af gylle, som kan lede gylle ned i vandhullet eller ind på naturområdet. Det samme er tilfældet, hvis der sker en for voldsom dosering ved nedfældningen eller hvis der er dyrket meget tæt på et naturområde. En tordenbyge umiddelbart efter nedfældning vil øge muligheden for overfladeafstrømning til naturområdet

- at der ved udbringning af husdyrgødning på skrånende terræn kan ske overfladeafstrømning til nærliggende naturområder
- at der befinder sig padder på arealerne, hvor der skal udbringes gylle. Hovedparten af Bilag IV-padderne vandrer meget koncentreret til vandhullerne og oversvømmede moser og enge. Ligeledes vandrer mange padder væk fra vandhullet umiddelbart efter æglægningen. Ved udbringning af gylle er det muligt, at det sker på et tidspunkt, hvor padderne vandrer til eller fra vandhuller og andre yngelokaliteter, og hvor der derfor er stor koncentration af padder umiddelbart omkring yngelokaliteterne. Ved udbringningen er der derfor mulighed for, at padder i stort antal får direkte kontakt med gylle på deres hud. Disse vil enten drukne, eller paddernes natrium-kalium pumpe kommer i ubalance, som kan medføre lammelser og død
- at der gennem nedfældning af gylle sker en ophobning af østrogener i arealerne omkring / på naturområderne, som kan medføre til hormonforstyrrende misdannelser hos padderne (Kilde 30 og 31)

Projektet kan kun godkendes, hvis der ikke sker en beskadigelse eller ødelæggelse herunder gradvis forringelse af yngle- eller rasteområder jf. Habitatbekendtgørelsens § 11 og Naturbeskyttelseslovens § 29a.

På baggrund af de ovenstående forhold vurderes det, at udbringning af husdyrgødning indenfor en afstand af 30 meter fra et naturområde, som fungerer som yngle- og rasteområde for padderarter omfattet af Bilag IV, kan ødelægge yngle- og rasteområdet over en årrække.

Det vurderes, at følgende ændring i projektet vil bevirke, at yngle- og rasteområdet for padderarter omfattet af Bilag IV ikke beskadiges eller ødelægges:

- Omkring vandhuller med lokalitetsnumrene 2,3,6,12,16,18,23-28 skal der etableres en zone på 30 m. I zonen må der ikke udbringes husdyrgødning (kort 5 og kort 6).

Ansøger har inden godkendelsen er blevet meddelt, tilrettet ansøgningen, således at ovenstående er en forudsætning for godkendelse.

Det skal bemærkes, at der for en række potentielle yngle- og rasteområder for Bilag IV-padder ikke er sat vilkår om udbringningsfri bræmmer, idet disse lokaliteter i kraft af deres afstand til udbringningsarealerne eller bræmmer af afskærmende bevoksning eller beplantning vurderes at være tilstrækkeligt beskyttet.

Vurderingerne er givet under forudsætning af, at husdyrgødningen udbringes, som loven foreskriver og som beskrevet i ansøgningen mht. udbringningsmetode og -tidspunkt.

BILAG 1

1. Ansøgningsmateriale
2. Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelser og etablering af større husdyrbrug, 2003 (Ammoniakmanualen) af Skov- og Naturstyrelsen (opdateret udgave, dec. 2005).
3. Basisanalyse del I for hovedopland II, 5. Vanddistrikt 35.
4. Basisanalyse del II for hovedopland II, 5 Vurdering af vandforekomsters tilstand Risikovurdering. Vanddistrikt 35.
5. Basisanalyse for Natura2000-område nr. 173: Smålandsfarvandet nord for Lolland, Guldborgsund, Bøtø Nor og Hyllekrog-Rødsand. <http://www.vandognatur.dk/NR/rdonlyres/DE79891D-D185-4378-A020-6717BE545ABC/0/173basisogbilag.pdf>
6. Tillæg til basisanalysen for Natura2000-område 173. http://www.vandognatur.dk/NR/rdonlyres/FA4EA81D-7CE1-4AD9-B33C-CF6DA8873167/92914/173_Smaalandsfarvandet_tillaeg.pdf
7. Forslag til Natura 2000-plan 2010-2015. http://www2.blst.dk/publikationer/naturplanforslag/173_Smaalandsfa.pdf
8. GIS-temaer fra www.arealinformation.dk vedr. DEVANO-kortlagte naturtyper og levesteder, beskyttede naturtyper, § 7-naturtyper, risikoanalyser for målsatte vandløb, nitrat- og fosforklasser, nitratfølsomme indvindingsområder samt drikkevandsområder.
9. GIS-temaer fra Storstrøms Amt med fund af sjældne og rødlistede arter: planter, padder, krybdyr, pattedyr og insekter.
10. Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV. www2.dmu.dk/pub/FR635.pdf
11. Habitatbeskrivelser, årgang 2005. Beskrivelse af danske naturtyper omfattet af habitatdirektivet (NATURA 2000 typer). [www.dmu.dk/1 Om DMU/2 Tvaer-funk/3 fdc bio/ta/Habitat-beskrivelser-app4b-ver102.doc](http://www.dmu.dk/1_Om_DMU/2_Tvaer-funk/3_fdc_bio/ta/Habitat-beskrivelser-app4b-ver102.doc)
12. Oplysninger på www.vandognatur.dk
13. Oplysninger på www.naturdata.dk
14. Oversigt over botaniske lokaliteter 3: Lolland, Falster, Møn og Bornholm (Miljøministeriet, 1982).
15. Dansk Pattedyratlas (2007). Gyldendal. ISBN 13: 9788702055061.
16. Storstrøms Amt 2005: Regionplan 2005-2017. www.stam.dk/download/TMF/Regionplan_2005-2017/regionplan_2005-2017.pdf
17. Storstrøms Amt, 2000: Rødlistede insekter i det åbne land i 2000.
18. Storstrøms Amt, 2001: Rødlistede fugle.
19. Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede padder og krybdyr i Storstrøms Amt 2006.
20. Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede skovinsekter i Storstrøms Amt 2006.
21. Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede mosser og laver i Storstrøms Amt 2006.
22. Storstrøms Amt, 2006: Rødlistede planter 2006. En revision af rødlistede planter 1999.
23. Oplysninger fra besigtigelser udført af AGLAJA d. 20. - 22. oktober 2009.
24. Miljøministeriet 2010: MILJØKLAGENÆVNETS PRAKSIS I SAGER OM MILJØGODKENDELSE AF HUSDYRBRUG ("PRAKSISNOTAT") http://www.mst.dk/NR/rdonlyres/0C86A155-49C5-474A-A72B-D30FE3ECD4A2/0/Praksisnotat_2udgave_08032010.pdf
25. Miljøministeriet 2009: Bilag til Praksisnotatet - Notat om beskyttelsesniveauer m m http://www.mst.dk/NR/rdonlyres/528C2D88-A6DD-45F9-97F1-3A2A903752AE/0/Bilag_1_Notatombeskyttelsesniveau08032010.pdf
26. Miljøministeriet 2009: Bilag til Praksisnotatet - Notat om påvirkning af Natura 2000-områder. http://www.mst.dk/NR/rdonlyres/CE810A2E-08D5-4713-804C-6B1507D44AD7/0/Bilag2_NotatompavirkningafNatura2000_08032010.pdf

27. Miljøministeriet 2009: Bilag til Praksisnotatet –DMUS vurdering af usikkerhed ved tærskelværdier for ammoniakfølsom natur
http://www.mst.dk/NR/rdonlyres/72C7C3A8-C78B-4F1C-8DA1-83D5F970C080/0/DMUappendiks_praksisnotat_080310.pdf
28. Bekendtgørelse nr. 1695. Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.
29. Danmarks Miljøundersøgelser 2009: Deposition af N komponenter 2007 – kommuner. www.dmu.dk/Luft/Luftforurenings-modeller/Deposition/
30. Østrogen fra gylle kan udvaskes. Lægdsmand, Mette. Danmarks Jordbrugsforskning. 2005.
http://www.agrsci.dk/ny_navigation/nyheder/oestrogen_fra_gylle_kan_udvaskes
31. DMU m.fl. 2009: NOTAT. Grøn Vækst – Videnbehov.
<http://www.dmu.dk/NR/rdonlyres/3B4B58B1-0953-42E8-9F4D-87DAF5794FD7/0/GroenVaekst.pdf>
32. Amphi Consult 2009: Sjældne padder i Guldborgsund Kommune (2009). Arbejdsrapport og tilhørende GIS-lag udarbejdet af Amphi Consult for Guldborgsund Kommune.

BILAG 2**Bilag IV arter i Guldborgsund Kommune, deres forekomst samt påvirkning**

Art	Udbredelse / lokalitet	Er særligt sårbar overfor
Brandts flagermus	Registreringerne i Guldborgsund Kommune begrænser sig til fund omkring Gedsergård Arten findes på lokaliteter i Lolland Kommune.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i huse (og træer). Overvintrer i kældre, miner m.v.
Damflagermus	Registreret omkring den nordlige del af Guldborgsund både på Lolland og Falster. En lille bestand, der jager i dette område.	Aktiviteter, der kan påvirke dens overvintrings- og jagtområder. Findes i huse og hule træer nær ved større vandflader, hvor den jager.
Vandflagermus	Almindeligt forekommende i hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens overvintringsområder. Findes i hule træer i nærheden af jagtområderne. Overvintrer i miner, kældre, brønde m.v. Jager over vandflader.
Frynseflagermus	En lokalitet i det østlige Lolland. Viden manglefuld.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Findes i hule træer, knyttet til skovområder. Overvintrer i miner, kældre m.v.
Troldflagermus	Almindeligt forekommende i kommunen med undtagelse af Nordfalster.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Findes i huse samt hule træer i ældre løvskov.
Dværgflagermus	Almindeligt forekommende i næsten hele kommunen. Er især knyttet til løvskovsrige områder.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Overvintrer i bygninger og hule træer.
Pipistrellflagermus	Findes på det sydligste af Falster. En lille bestand ved Gedser.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Findes i huse samt hule træer.
Brunflagermus	Almindeligt forekommende i næsten hele kommunen. Er især knyttet til gamle løvskove og parker.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- over overvintringssteder. Er knyttet til hule træer i løvskov.
Sydflagermus	Almindeligt forekommende i næsten hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i bygninger. Stærkt mennesketilknyttet art.
Bredøret flagermus	I 2002-2005 registreret ved Søholt og Hamborg Skov, Næsgård, Halskovvænge, Korseltze.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i bygninger, kældre m.v.
Langøret flagermus	Nordøstfalster, Sydfalster, Midt- og Nordøstlolland.	Aktiviteter, der kan påvirke dens leve- og overvintringssteder. Findes i bygninger og hule træer.

Art	Udbredelse / lokalitet	Er særligt sårbar overfor
Markfirben	Muligvis forsvundet.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes på åbne, varme, solrige lokaliteter f.eks. vejskråninger, stendiger, kystskrænter og lign.
Stor vandsalamander	Almindeligt forekommende i hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Udsætning af fisk. Findes i lysåbne, ofte vegetationsrige, rene vandhuller.
Løgfro	Sydøstlige Lolland samt Bøtø reservatet. Findes syd for Grønnegade.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Yngler i lysåbne, vegetationsrige, rene vandhuller. Raster på arealer med løs jord, hvor den kan grave sig ned.
Løvfro	Evt. omkring Vignæs på Lolland og kysten øst for Kippinge på Falster.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Findes i lysåbne, lavvandede vandhuller, rent vand, rig undervandsvegetation. Raster i brombærbuske, tjørn, gedebled, slåen m.v.
Springfro	Almindeligt forekommende i hele kommunen.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Veje nær ynglesteder. Udsætning af fisk, ænder. Vandhuller uden fisk. Raster i bunker af sten og kvas i skove, levende hegn m.v.
Strandtudse	Vestlig side af det sydligste Falster samt Bøtø reservatet.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Veje nær ynglesteder. Findes i lavvandede, lysåbne, udtørrende vandhuller f.eks. på græssede strandenge. Raster i åbne områder med lav vegetation f.eks. græssede strandenge. Graver sig ned i jorden.
Grønbroget tudse	Nordøstfalster, Sydfalster, Midt- og Sydøstlolland. Har tidligere været ret almindelig på Falster, men den er gået stærkt tilbage. Findes omkring Store Musse.	Ophør eller ændring af driften i yngleområder. Veje nær ynglesteder. Findes i lysåbne vandhuller med lav vegetation på brinkerne, og f.eks. markoversvømmelser. "Pionerart". Raster på land nær ynglevandhul f.eks. under sten, jordhuller.
Spidssnudet frø	Almindeligt forekommende i hele kommunen. Registreret i Marielyst og Bøtø Plantage	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Veje nær ynglesteder. Findes i vandhuller og søer gerne i sammenhæng med anden natur (eng, mose). Raster i enge, sumpede områder nær ynglestedet.

Art	Udbredelse / lokalitet	Er særligt sårbar overfor
Grøn mosaikguldsmed	Registreret i Korselitze Østerskov i 1912. Bør stadig eftersøges på egnede lokaliteter.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Yngler i søer og damme med Krebsklo.
Stor kærguldsmed	Horreby Lyng og Listrup Lyng.	Lever i mindre, brunvandede søer f.eks. næringsfattige tørvegrave. Beskyttede lokaliteter med sol og læ.
Lys skivevandkalv	Formentlig forsvundet. Registreret i 1975 i Horreby Lyng.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Lever i store og små søer med rent, klart - brunligt vand.
Bred vandkalv	Formentlig forsvundet. Registreret i 1976 i Horreby Lyng.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Lever i rene søer med klart eller svagt brunt vand og med bestande af større vårfluelarver. F.eks. skovsøer.
Eremit	Krenkerup Haveskov og Maltrup Skov på Lolland.	Aktiviteter, der kan påvirke dens levesteder. Lever i gamle løvtræer med smuldfyldte huller. I skove, parker.
Mygblomst	Tidligere registreret i Idalund Teglværk, Hanemose, Kartoffe Mose og Rasted Mose. Seneste fund mindst 30 år tilbage.	Tilgroning, vandstandssænkning.

PATRIOTISK SELSKAB
 JORDBRUGSRELATERET RÅDGIVNING

Beredskabsplan

for

Flintskovgård

Hønselægget 2
 4891 Toreby L

Patriotisk Selskab
 Ørbækvej 276
 DK-5220 Odense SØ

Tlf.: +45 6315 5400
 Fax: +45 6593 2015
 e-mail: patriotisk@patriotisk.dk
 www.patriotisk.dk

Giro: 5 46 87 95
 CVR-nr.: 61 67 62 28

Indholdsfortegnelse: (her påføres sidetal til sidst)

Telefonnumre.....	3
Brand- og evakuering.....	4
Overløb af gylle.....	5
Kemikalie- og oliespild.....	6
Stophaner/hovedafbrydere.....	7
Strømsvigt.....	8
Transport af bekæmpelsesmidler.....	9

Bilag A +B : kort over ejendommen og området

Udarbejdet af: Brian Johansen med bistand fra Patriotisk Selskab

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at stoppe og begrænse evt. uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte m.m. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1. gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes i staldkontoret, hvor mappen hænger på væggen.

Kopi af beredskabsplanen findes i den sorte mappe på kontoret i stuehuset.

Kort materiale.

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Kemikalielager (f.eks bekæmpelsesmidler, handelsgødning, svovlsyre til forsurening)
- Dieseltanke og olietanke (overjordiske og nedgravede)
- Drænbrønde/regnvandsbrønd/afløb
- Udløbspunkter til vandløb/jord fra dræn
- Slukningsmateriel og åndedrætsværn
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.
- vt. fald/kote mod vandløb//dræn/brønde og boringer
- Trykflasker/oplag af f.eks. F-gas, stationære F-gasbeholdere, svejseanlæg m.v. –
- Flugtveje for dyr/ frigørelse mm.

Husk

Ved store uheld ring altid 1-1-2, ved mindre uheld ring altid til miljømyndighederne. Er man i tvivl ring 1-1-2.

Efter brand m.m. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald m.m.

Telefonnumre

Nærmeste telefon står i kontoret i stalden og har nr.: 54 86 97 43

Miljømyndighed	kontaktes på telefon	54 85 31 81	dag
Falck	kontaktes på telefon	71 10 20 31	dag eller nat
Brandvæsen	kontaktes på telefon	80 80 33 11	dag eller nat
Lægevagt	kontaktes på telefon	70 22 50 55	dag eller nat
Tandlægevagt	kontaktes på telefon	70 22 50 55	dag eller nat
Landbocenteret	kontaktes på telefon	54 84 09 99	dag
Patriotisk Selskab	kontaktes på telefon	63 15 54 24	dag
Dyrlæge	kontaktes på telefon	40 21 80 33	dag eller nat
Foderstofforretning	kontaktes på telefon	76 12 33 75	dag
Elektriker	kontaktes på telefon	54 86 40 13	dag
Smeden	kontaktes på telefon	54 96 60 24	dag
VVS	kontaktes på telefon	54 96 60 24	dag
Ventilationsfirma	kontaktes på telefon	72 17 55 55 / 97 73 24 44	dag

Brand- og evakueringsinstruks

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp.

Tilkald brandvæsenet – RING 1-1-2 – oplys:

Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra

Hvad er der sket, og at det er en gårdbrand

Er der tilskadekomne – hvor mange

Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget

Kontakt ejeren, Brian Johansen på telefon 54 86 97 48 / 20 22 94 04

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Placering af slukningsmateriel er angivet på oversigtskortet.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed.

Hvor det brænder

Brandens omfang

Hvor der er adgangsveje.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

- Skumslukker i værksted
- Vandslanger i kemirum

Overløb af Gylle Instruks

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken – RING 1-1-2.

Oplys:

Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra

Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud

Om der er risiko for forurening af vandløb, eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne

Kontakt ejeren Brian Johansen på telefon 20 22 94 04.

Kontakt miljømyndighederne ved telefon 54 84 31 81.

Forsøg opdæmning for at undgå, at gylle løber til drænbrønd. Til opdæmning findes der bigballe i laden (se bilag A)

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden af gylle. Er gyllen løbet til dræn skal der laves en opdæmning af vandløbet med en bigballe.

Kontakt evt. fodermester Lars Jensen på telefon 23 86 03 14.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe med sammen med kortmaterialet.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

- Bigballe
- Grus

Kemikalie- og oliespild

Instruks

Ved større overløb af kemikalier og olie – RING 1-1-2 – oplys:

Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra

Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud

Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren, Brian Johansen på telefon 20 22 94 04.

Kontakt miljømyndighederne ved telefon: 54 84 31 81.

Forsøg opdæmning for at undgå, at det løber til drænbrønd (se vedlagte kort).

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden og art. Er f.eks. olie løbet til dræn, kan man lave en opdæmning af vandløbet med en bigballe. Bigballe findes i laden (se vedlagte kort).

Kontakt evt. fodermester Lars Jensen på telefon 23 86 03 14.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe med sammen med kortmaterialet.

I kemikalierummet findes der savsmuldpakker og kattegrus, der kan benyttes til at opsuge spildte væsker.

Stophaner/hovedafbrydere

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v. skal ligeledes noteres på kortet over ejendommen.

Vand:

Hovedhane sidder ved indgang til stald. (Højre side i brønd)

Elektricitet:

Hovedafbryder sidder ved: Teknikrum i stald.

El-tavle sidder ved: Teknikrum i stald.

Nye sikringer opbevares i teknikrum.

Der bruges automatsikringer.

Afbryder sidder ved teknikrum.

Strømsvigt Instruks

Vurder om dyr vil lide under træk fra nødpluk eller varme.

Tjek alle stalde og se, om nødplukket er åben.

Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).

Kontrollér at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.

Ved strømsvigt på over ca. 2 timer, ring til Seas NVE og forhør om varigheden af udfaldet.
Telefonnummer 70 29 29 29.

Eventuelt i værksæt opstart af nødstrømsgenerator.

Transport af bekæmpelsesmidler

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (eks. en køleboks) er velegnet.

Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtig indsats fjernes fra jorden.

Medbring altid en mobiltelefon således at det er muligt at hurtigst at tilkalde hjælp ved held.

Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være førstehjælpsudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed.

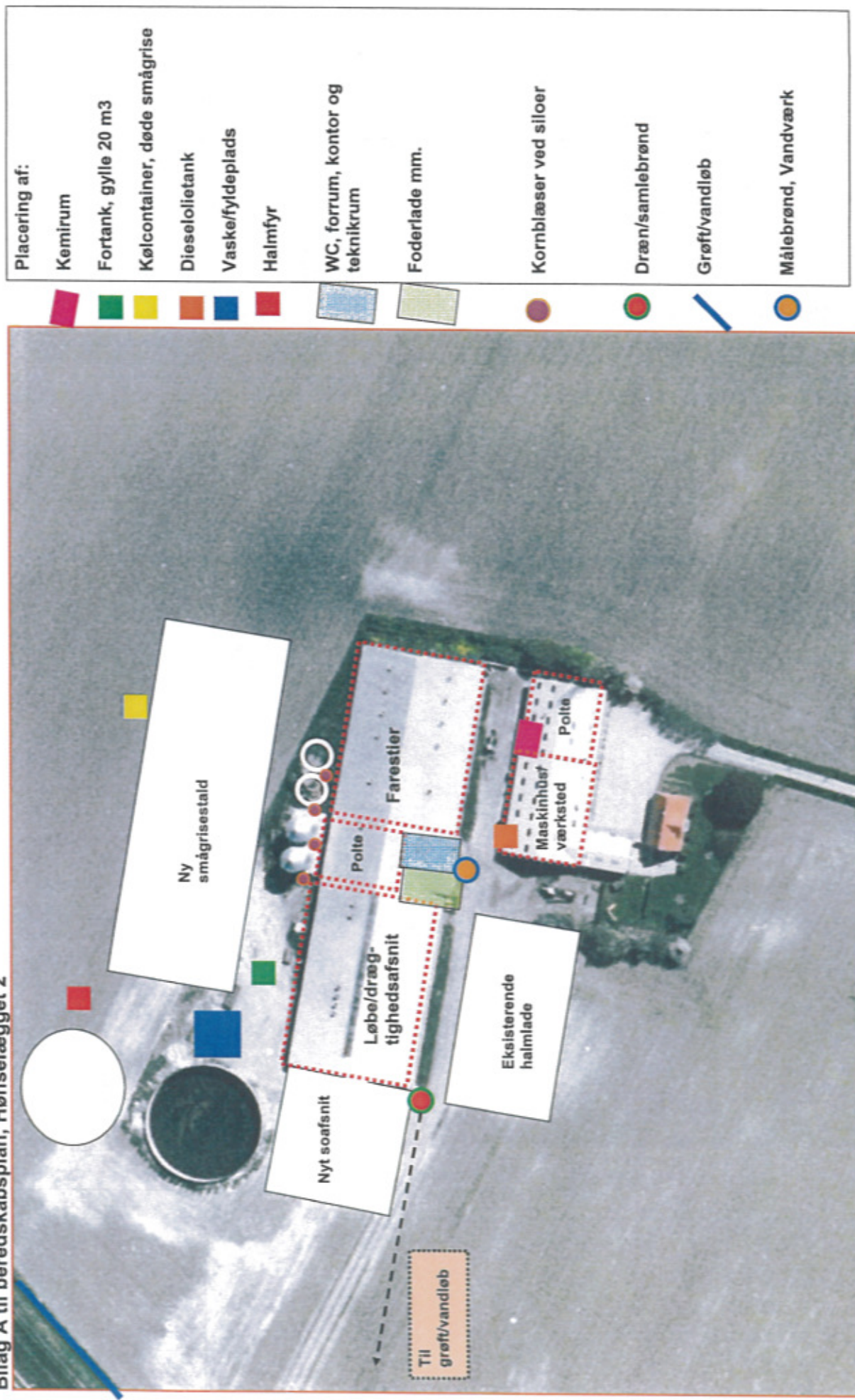
Meget giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvarligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvarligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængelige for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Derudover gælder følgende:

- Kemikalierummet skal være godt ventileret, tørt og frostfrot med god belysning.
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

Bilag A til beredskabsplan, Hønselægget 2

Placering af:

Kemirum

Fortank, gylle 20 m3

Kølcontainer, døde smågrise

Dieselolietank

Vaske/fyldplads

Halmfyr

WC, forrum, kontor og teknikum

Foderlade mm.

Kornblæser ved siloer

Dræn/samlebrønd

Grøft/vandløb

Målebrønd, Vandværk

Bilag B. Beredskabsplan Hønselægget 2.

Placering af:
Vandløb/grøft
Jordvold

Antal dyr Staldtype	Eksisterende so/poltestald			Eks. slagtesvinestald	Ny smågrise-stald	Ny løbe/ drægtighedsstald	Samlet
	71 stk. Indl./spalter	479 stk. Løs/dybst./spalter	1000 stk. Kassesti delvis				
Ref. stald (type)	Løs/delv.spalte	Blandet/vægtet gylle/dybstroeise	Kassesti delvis	Delvist spalteguld	2-klima stald	Blandet/vægtet gylle/dybstroeise	
Ref. stald (N- emission)	2,62 kg N/stk. Køling af gylle i svinestalde (2009) Ikke prop. da eksisterende	3,0688 kg N/stk. Køling af gylle i svinestalde (2009) Ikke prop. da eksisterende	0,963 kg N/stk. Køling af gylle i svinestalde (2009) Ikke prop. da eksisterende	0,44 kg N/stk * korr.faktor Køling af gylle i svinestalde (2009) Ikke prop. da eksisterende	0,074 kg N/stk 1)To-klima m. delvist spalteguld (2004) 2) køling af gylle i svinestalde (2009)	3,0688 kg N/stk Køling af gylle i svinestalde (2009)	
BAT stald (N- emission)	31 % af norm men ikke prop.	31 % af norm men ikke prop.	31 % af norm men ikke prop.	1)0,39 kg N	31 % af norm	31 % af norm	
Standardvilkår hvis foreligger (N- emission)	mangler	mangler	mangler	0,29 kg N	mangler	Mangler	
N-emission med ref. System	213 kg N	1478 kg N	963 kg N	151 kg N	2380 kg N	1388 kg N	7278 kg N
N-emission teoretisk BAT	155 kg N	1070 kg N	714 kg N	99,8 kg N	1768 kg N	1005 kg N	5278 kg N
N-emission krav ifm. Proportionalitet vurderet af Guldborgsund Kommune	213 kg N	1478 kg N	963 kg N	99,8 kg N	2380 kg N	1005 kg N	6605 kg N
Ammoniakemission i ansøgning							6266 kg N

* Korr.faktor for slagtesvin: 1,1468

